

Tercer informe de seguiment de l'Estratègia contra la feminització de la pobresa i la precarietat (2016-2024)

Informe 2018-2019

Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI
Departament de Transversalitat de Gènere
Gerència Municipal
Ajuntament de Barcelona

Edita

**Ajuntament
de Barcelona**

Departament de Transversalitat de Gènere – Gerència Municipal
Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI

Realitzat per

Departament de Transversalitat de Gènere

Correcció

Serveis Lingüístics de l'Ajuntament de Barcelona

Aquest document està sota la llicència Creative Commons

Barcelona, 2020

Índex

1. Introducció	4
2. Seguiment de les actuacions de l'EFPP	5
2.1. Anàlisi global	5
2.2. Descripció de l'estat d'implantació de les actuacions	10
Eix 1: Dades i sistemes d'informació	10
Eix 2: Economia per a la vida i organització del temps	12
Eix 3: Ciutat de drets	33
3. Avaluació	59
Annex 1. Relació d'actuacions de l'EFPP	60

01

1. Introducció

Transcorreguts més de tres anys des de l'aprovació de l'Estratègia contra la feminització de la pobresa i de la precarietat a la ciutat de Barcelona (d'ara endavant, EFPP), i tal com preveu el model de governança definit per la mateixa estratègia, a continuació es presenta el tercer informe de seguiment anual per exposar l'estat de la implementació de l'EFPP.

A l'efecte del seguiment, cal recordar que els eixos d'intervenció de l'EFPP es van dissenyar en funció dels factors identificats com a clau en el fenomen de la feminització de la pobresa i la precarietat. Les 71 actuacions previstes dins de l'estratègia, doncs, s'estructuraven en funció d'aquests eixos i s'orientaven a donar resposta a les problemàtiques i necessitats detectades. En aquest marc, els tres grans eixos d'intervenció definits són els següents:

1. Dades i sistemes d'informació
2. Economia per a la vida i organització dels temps
3. Ciutat de drets

Malgrat aquesta estructura inicial, en el mateix model de governança de l'EFPP es preveu que, durant la seva vigència, es podien modificar algunes de les actuacions plantejades i, a la vegada, incorporar-ne de noves. Per això, l'informe de seguiment que es presenta mostra ja alguns canvis en relació amb el disseny inicial de l'EFPP.

A continuació, a l'apartat "Seguiment de les actuacions de l'EFPP" s'aporta una anàlisi global de caràcter quantitatiu de l'estat d'avenç de l'estratègia, i també una descripció detallada dels continguts i resultats obtinguts per cada una de les seves actuacions durant el període del juliol del 2018 al juliol del 2019, si bé en el cas d'alguns serveis aquestes es poden estendre fins al desembre del 2019.

02

2. Seguiment de les actuacions de l'EFPP

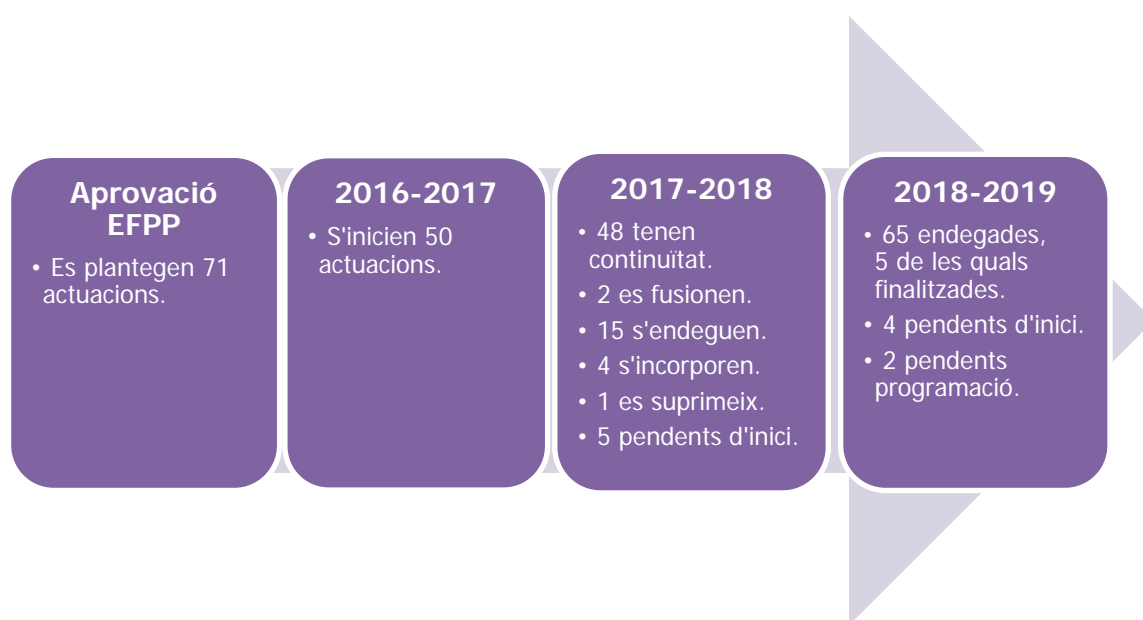
2.1. Anàlisi global

En el moment de la seva aprovació, l'EFPP definia 71 actuacions inicials.

A maig de 2018, quan es va presentar el *Segon Informe de Seguiment de l'EFPP*, dues d'aquestes actuacions s'havien fusionat i es proposava la supressió d'una tercera que havia perdut vigència. Alhora, se n'havien incorporat 4 de noves.

A desembre de 2019 s'han iniciat 65 actuacions de les quals 5 han estat finalitzades, 4 actuacions resten pendents d'inici i 2 no han estat encara programades.

Els gràfic següent permeten visibilitzar de manera global aquesta evolució:

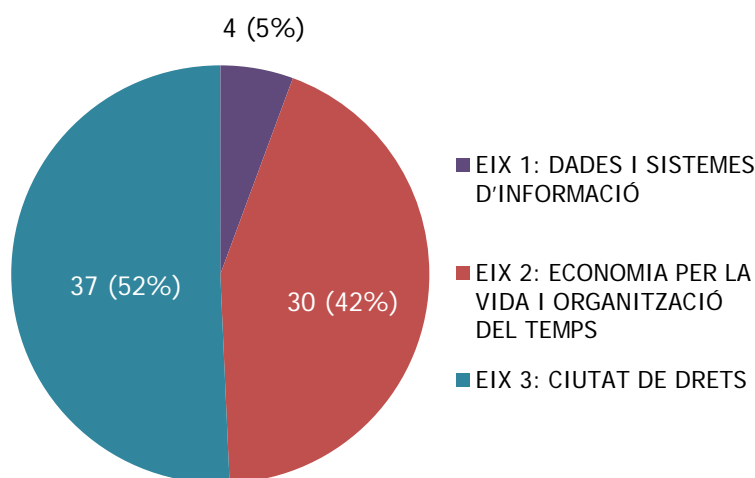

Tal com es pot comprovar, **el total d'actuacions que s'analitzen és 71**, moltes de les quals integren diverses accions. És a dir, en la majoria dels casos s'han desenvolupat de manera simultània diversos projectes, programes o estratègies complementàries per donar resposta a l'objectiu plantejat. Així, **les 71 actuacions impliquen un nombre molt més elevat d'iniciatives encetades**.

La relació completa de les actuacions segons el seu estat d'implementació s'inclou en l'annex 1.

Pel que fa a la distribució de les actuacions per eixos, el gràfic següent mostra com **la major part de les actuacions (67%) es concentren en els eixos d'Economia per a la vida i organització del temps, i de Ciutat de drets**. Això s'explica pel fet que és en aquests eixos on s'ubica l'actuació orientada a la ciutadania i al canvi dels factors estructurals que incideixen en la feminització de la pobresa i precarietat de les dones. Per contra, l'eix 1 només concentra el 5% de les actuacions, ja que s'adreça a generar coneixement i instruments que possibilitin l'aplicació de la resta d'actuacions, així com l'assoliment de resultats que, efectivament, permetin reduir o eliminar la feminització de la pobresa i la precarietat.

Distribució de les actuacions per eixos

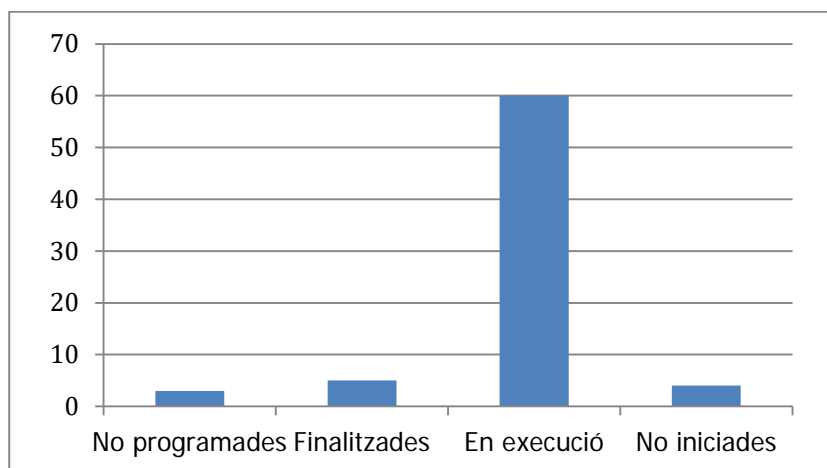

Per a l'anàlisi de l'estat d'implantació de les actuacions, es distingeixen **quatre categories**:

- **Actuacions programades:** constitueixen pràcticament la totalitat de les actuacions que incorpora l'EFPP, si bé poden trobar-se en diferents etapes d'aplicació:
 - **No iniciades:** són aquelles actuacions que ja s'han programat però que encara no s'han començat a executar.
 - **En execució:** són totes aquelles que s'estan desenvolupant actualment.
 - **Acabades:** aquesta categoria engloba les actuacions que ja s'han completat.
- **No programades:** aquelles actuacions previstes per a les quals encara no s'ha concretat la data d'inici de la implantació.

El gràfic següent mostra quin és l'estat d'execució de l'EFPP en funció d'aquestes categories:

Estat d'aplicació de l'EFPP

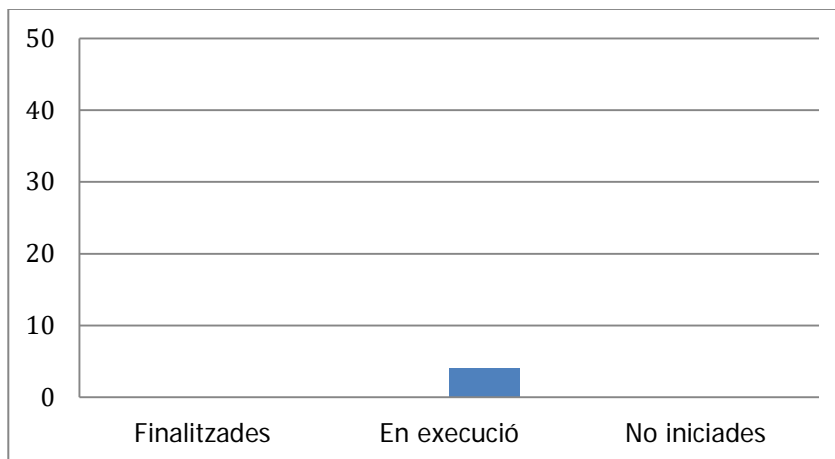

Pràcticament la totalitat de les actuacions previstes en l'EFPP (91%) s'han iniciat. El 84% estan en execució i el 7% s'han completat.

Només el 6% estan pendents d'inici, mentre que el 3%, percentatge que correspon a dues actuacions, no tenen encara una data d'inici programada.

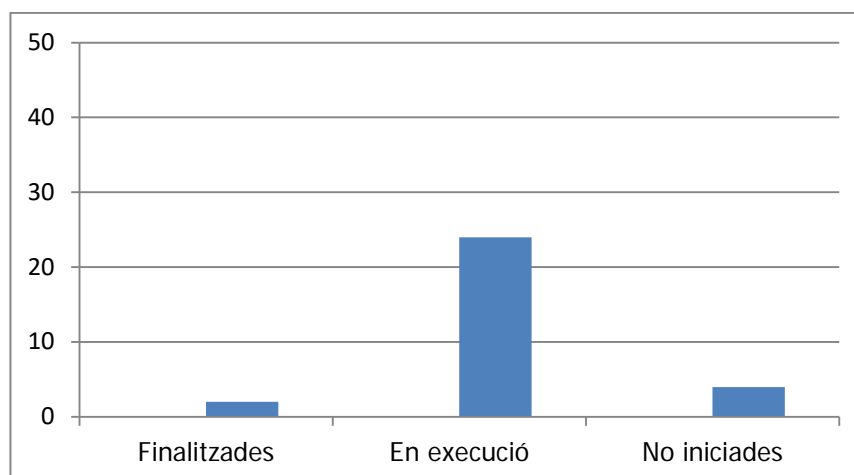
A continuació se'n mostra l'estat d'implementació respecte a cadascun dels tres eixos que preveu l'EFPP.

Estat d'aplicació de les actuacions de l'eix 1: Dades i sistemes d'informació

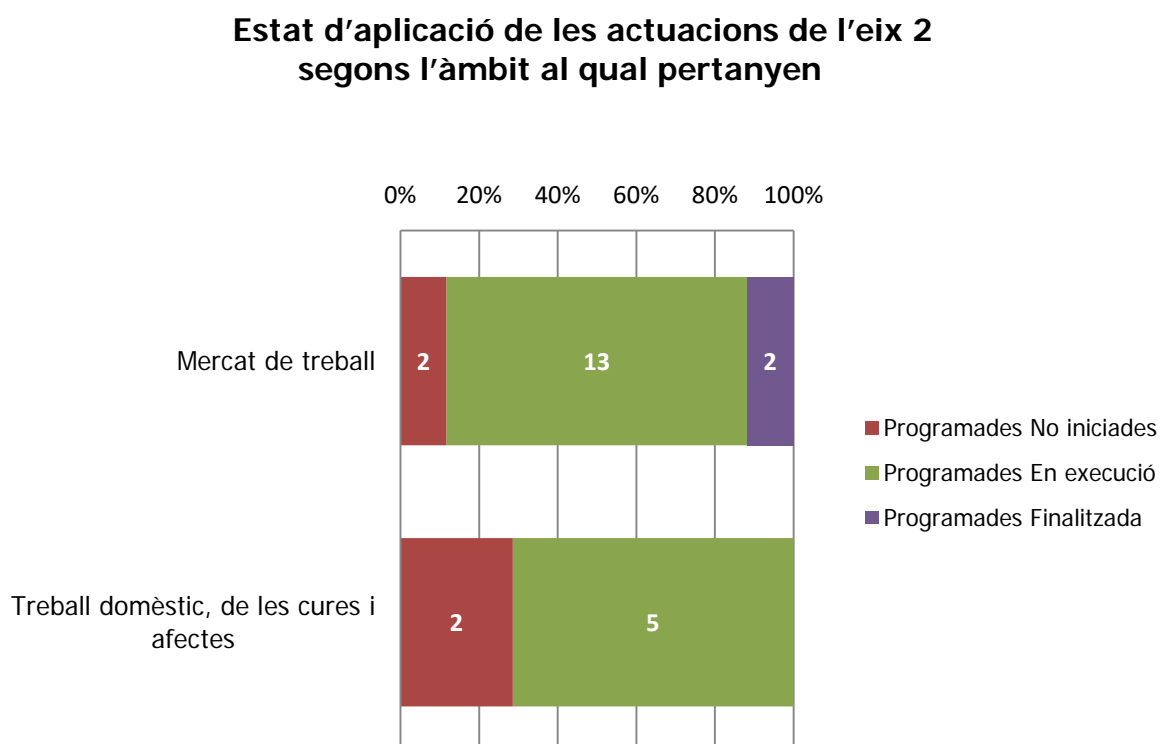
En el cas de l'eix 1, Dades i sistemes d'informació, totes les actuacions s'han encetat i estan en fase d'execució. Això implica que no s'han produït canvis respecte a l'informe de seguiment anterior, si bé cal tenir en compte que moltes d'aquestes actuacions, com ara la producció d'estudis, tindran continuïtat més enllà de la implementació de l'EFPP.

Estat d'aplicació de les actuacions de l'eix 2: Economia per a la vida i organització del temps

En l'eix 2, Economia per a la vida i organització del temps, el 80% de les actuacions previstes estan en executió. Pel que fa a la resta, el 7% s'han completat i el 13% s'han programat però estan pendents d'inici.

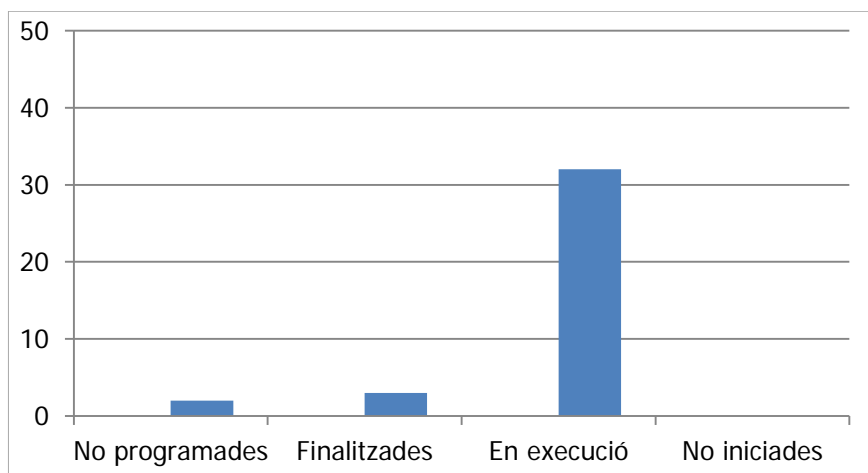
L'eix 2, al seu torn, s'organitza en dos àmbits: a) mercat de treball i b) treball domèstic, de les cures i els afectes. L'anàlisi de l'estat d'implantació de les actuacions d'aquest eix segons aquests àmbits aporta el gràfic següent:

En els dos àmbits, la majoria de les actuacions estan en fase d'execució, si bé només en el de mercat de treball se n'han completat dues. En tots dos resten dues actuacions pendents d'inici.

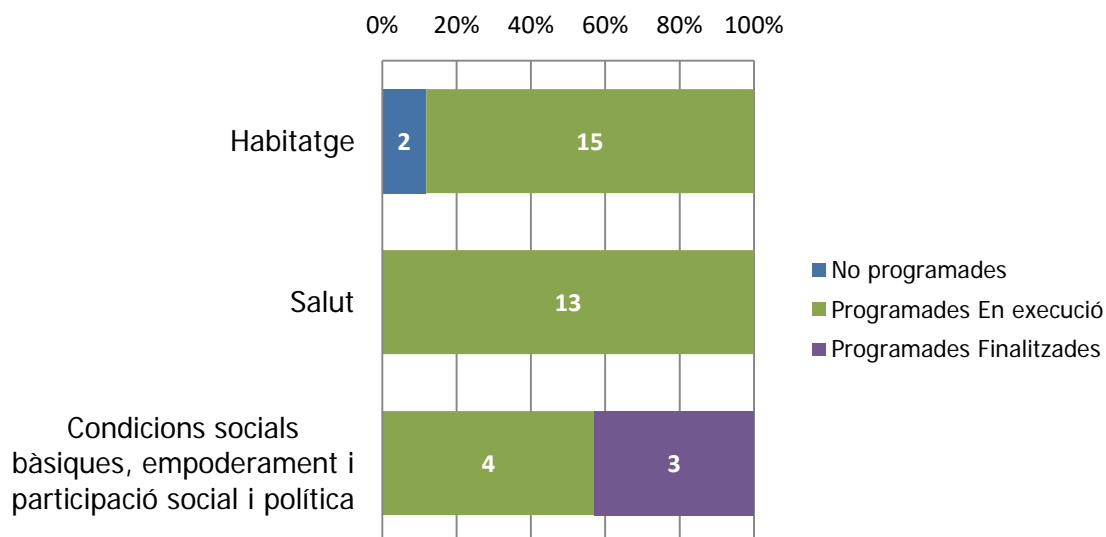
Finalment, **pel que fa a l'eix 3, Ciutat de drets, el 5,5% de les actuacions s'han completat**, percentatge que correspon a tres actuacions. La majoria, **el 89%, estan en fase d'execució**, mentre que és en aquest eix on trobem les úniques **dues actuacions previstes que encara no s'han programat**.

Estat d'implementació de les actuacions de l'eix 3: Ciutat de drets

També l'eix 3 s'organitza en àmbits, en aquest cas, tres: a) habitatge; b) salut i c) condicions socials bàsiques, empoderament i participació social i política. El gràfic següent recull l'estat d'implementació de les actuacions per a cadascun d'aquests àmbits:

Estat d'aplicació de les actuacions de l'eix 3 segons l'àmbit al qual pertanyen

Les actuacions no programades corresponen a l'àmbit d'habitatge, on la resta d'actuacions estan en execució. **En els àmbits restants, totes les actuacions estan en execució (salut) o bé s'han completat** (43% de les actuacions incloses a condicions socials bàsiques, empoderament i participació social i política).

2.2. Descripció de l'estat d'implantació de les actuacions

Eix 1: Dades i sistemes d'informació

Objectiu A. Dotar a l'Ajuntament d'un sistema d'informació que permeti conèixer el fenomen de la feminització de la pobresa de forma integral i exhaustiva.

A1. Segregació de les dades per sexe en totes les enquestes, investigacions i recollida de dades dutes a terme, amb una atenció especial a la segregació de dades en les accions d'intervenció.

Com ja s'apuntava a l'informe anterior, la segregació de dades per sexe és un àmbit de treball en el qual encara hi ha molt marge de millora a tot l'Ajuntament. Malgrat que cada cop són més els departaments que segreguen les seves dades, això encara no representa la totalitat de dades amb les quals es treballa a l'Ajuntament. De fet, es pot afirmar que **la totalitat de les enquestes que es fan des de l'Ajuntament inclouen la variable sexe**. El problema és que aquestes dades no sempre s'exploten i, en algunes ocasions, la informació desagregada per sexe no es fa pública.

El 2019 s'ha incorporat al Pla anual de contractació sostenible una clàusula relativa a l'**obligació de lliurar les dades desagregades per sexe per part de les entitats adjudicatàries de la gestió dels serveis municipals**.

A2. Generació d'un indicador local de pobresa que sigui multidimensional i permeti integrar la perspectiva de gènere.

Entre finals del 2018 i principis del 2019 es va posar la primera pedra per a l'obtenció d'un **índex que mesuri la pobresa i la precarietat de les dones a la ciutat de Barcelona**. Es vol que l'índex reculli la multidimensionalitat del fenomen, que sigui replicable en el temps i, en la mesura del possible, que ofereixi dades d'àmbit local. Per elaborar-lo s'ha iniciat un procés de construcció col·laborativa amb Iniciativa Open Data Barcelona, que ha consistit en una expedició de dades i un grup Delphi.

L'expedició de dades es va fer a finals d'octubre del 2018, amb la participació de vint professionals de disciplines diverses, incloent-hi persones membres de l'EFPP. En la fase del Delphi es va recórrer a un panel de deu persones expertes acadèmiques d'àmbit internacional, nacional i intern de l'Ajuntament de Barcelona, que van fer una primera priorització de les dimensions i els indicadors que compondran l'índex.

A3. Generació d'encreuaments i nous estudis específics que evidencin els elements de feminització de la pobresa al llarg del cicle de vida.

Tot i que durant aquest període no s'han generat estudis nous, a través del BCNROC, el repositori obert de coneixement de l'Ajuntament de Barcelona, s'ha fet **difusió dels dos estudis encarregats per la Regidoria de Feminismes i LGTBI**: "Barcelonines d'origen pakistanès: empoderament i participació contra la feminització de la pobresa", coordinat per Berta Güell i Ariadna Solé; i "Barcelonesas de contexto cultural chino. Retos y oportunidades para la ciudad", elaborat per Begoña Ruiz de Infante Ortiz de Zárate i Sushan Qu.

El 17 de juny de 2019 va tenir lloc al Centre Cívic Urgell una formació interna per al personal municipal sobre el contingut dels estudis, organitzada pel Departament de Transversalitat de Gènere i el Programa Barcelona Interculturalitat, en la qual les autores van exposar-ne les conclusions principals.

A més, **durant aquest període cal destacar també l'estudi "El terra enganxós de les dones a la ciutat de Barcelona"**, que té per objectiu abordar quina és la realitat del terra enganxós a la ciutat de Barcelona i fer propostes de millora en l'ocupació, focalitzant-se en tres sectors econòmics: les activitats de neteja, l'hostaleria i restauració, i els serveis d'atenció domiciliària. Es tracta de tres àmbits que, en diversos sentits i graus, representen activitats rellevants per al teixit econòmic de la ciutat i per a la sostenibilitat de la vida en aquesta, i que es caracteritzen al seu torn per la seva feminització. Són sectors intensius en mà d'obra, amb condicions de treball precàries i mal remunerats, caracteritzats per escasses escales de promoció.

L'estudi, liderat per Barcelona Activa, l'ha dut a terme la Universitat Autònoma de Barcelona, a través del Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT), amb la col·laboració de la Secretaria de la Dona de CCOO. La seva presentació oficial per part de Barcelona Activa, així com la seva difusió, es preveuen per al primer trimestre del 2020.

Tot i no estar centrats específicament en les dones, **els estudis elaborats per l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) posen de manifest la situació diferencial de les dones dins d'aquest col·lectiu**. L'actualització i ampliació de l'estudi **sobre el greuge econòmic comparatiu de les persones amb discapacitat a la ciutat de Barcelona**, que quantifica el sobreesforç econòmic que assumeixen les persones amb discapacitat i el seu entorn, constata el predomini de les dones en el paper de cuidadora principal de les persones amb discapacitat.

D'altra banda, **l'informe "Els salaris i el perfil de les persones amb discapacitat a Barcelona"**, elaborat amb dades del 2017 i del qual es preveu la renovació amb dades dels anys 2018 i 2019, mostra que la participació de les dones amb discapacitat en el mercat de treball és del 47,2% del total, 5,6 punts percentuals per sota de la dels homes, mentre que la bretxa salarial és del 18%. Tanmateix, la diferència de salaris entre dones amb discapacitat i sense és més petita que la diferència entre homes amb discapacitat i sense, pel fet que el salari mitjà de les dones sense discapacitat és inferior al dels homes sense discapacitat.

A4. Difusió de l'informe anual amb dades de gènere i mercat laboral (Consell Econòmic i Social de Barcelona). Aquest informe s'haurà de revisar per tal de garantir la inclusió de nous indicadors, contindrà recomanacions per lluitar contra la precarietat i la bretxa salarial, i oferirà un recull de bones pràctiques.

Després de la presentació de l'informe "Dones i treballs. Una aproximació al mercat de treball de Barcelona des de la perspectiva de gènere", l'abril del 2018 en el marc del II Fòrum Rosa Virós, l'estudi es va penjar a l'espai web BCNROC de l'Ajuntament de Barcelona, i se'n van distribuir 800 còpies impreses entre els agents socials.

L'octubre del 2019 se celebra el III Fòrum Rosa Virós, que sota el títol "Cap a una nova cultura del treball" té l'objectiu d'aprofundir en les causes de les desigualtats entre homes i dones en el mercat laboral.

D'altra banda, s'ha creat un lloc web per difondre recomanacions sobre els avantatges d'incorporar plans d'igualtat a les empreses, alhora que es recullen les diferents eines que els agents econòmics i socials, així com d'altres institucions, posen a l'abast de les empreses.

Eix 2: Economia per a la vida i organització del temps

Mercat de treball

Objectiu B. Promoure la qualificació i l'acreditació professional, així com la inserció i la permanència en el mercat de treball per a dones en situació de vulnerabilitat.

B1. Desenvolupament d'un programa integral de formació, acreditació i inserció de qualitat i estable per a dones en situació de vulnerabilitat. Aquest ha d'oferir un servei d'acompanyament continuat per usuària amb una durada mínima de dos anys.

L'Estratègia per l'ocupació de Barcelona 2016-2020 inclou una línia específica (L13) que prioritza les actuacions i els recursos adreçats als col·lectius en situació de vulnerabilitat, especialment les dones.

- **Dispositius d'inserció sociolaboral del projecte "Treball als barris":** el projecte ofereix intervenció integral i un acompanyament personalitzat en matèria d'ocupació i formació, prioritzant els col·lectius més desfavorits o en risc d'exclusió, i s'adreça a dotze barris d'especial atenció de sis districtes de Barcelona: Santa Caterina i Sant Pere, la Barceloneta i el Raval sud (Ciutat Vella), el Poble-sec, la Bordeta, la Vinya, Can Clos i Plus Ultra (Sants-Montjuïc), les Roquetes i Torre Baró - Ciutat Meridiana (Nou Barris), el Bon Pastor - Baró de Viver i la Trinitat Vella (Sant Andreu), el Besòs i el Maresme (Sant Martí) i el Coll (Gràcia).

Mitjançant els dispositius, es garanteix un servei de proximitat i personalitzat de millora de l'ocupabilitat i d'acompanyament a la recerca de feina a persones amb una vulnerabilitat alta i especials dificultats d'inserció laboral. **Durant el període del juliol del 2018 al desembre del 2019 s'han atès 1.394 dones** en els dispositius com a demandants d'orientació professional i formació per a l'ocupació, **que suposen el 51,57% del total de les persones ateses.**

- **Programa Làbora:** es tracta d'un programa d'inserció sociolaboral que s'adreça a persones en risc d'exclusió social derivades a través dels quaranta centres de serveis socials i altres dispositius municipals (informació més detallada en l'actuació B2). **De les 6.013 persones ateses** en el marc del programa **entre el gener i el desembre del 2019, 3.971 són dones, xifra que representa el 66,04% del total. Se n'han contractat 1.039, un 62,82% respecte al total** de les contractacions efectuades durant el període.

De les dones ateses, 3.802 són derivades dels centres de serveis socials, mentre que les 169 restants provenen d'altres serveis específics: 126 dels punts d'informació i atenció a les dones (PIAD), 21 del Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA), 9 del Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats (SAIER), 5 del Servei d'Atenció Socioeducativa (SAS), 3 del Servei d'Inserció Social de Famílies Rom (SISFA Rom), 2 del Servei d'Inserció Social (SIS Tractament), 2 del CD Meridiana i 1 de Reagrupament Familiar.

- **Programa "Passarel·les cap a l'ocupació i la inclusió":** el desembre del 2018 es va aprovar íntegrament aquest projecte d'inserció sociolaboral, subvencionat pel Fons Social Europeu a través del Ministeri de Política Territorial i Funció Pública. Es desenvoluparà durant tres anys i inclou la realització d'itineraris integrats d'inserció laboral amb formació i pràctica professional dirigits a persones que pertanyin als col·lectius en situació més vulnerable. El projecte marca com a eix principal d'intervenció la perspectiva de gènere i

l'atenció a dones en situació de vulnerabilitat, i inclou accions professionalitzadores en l'àmbit de les cures i els serveis a les persones, entre d'altres. **Durant el 2019 es van iniciar les accions d'informació i selecció de participants i es van atendre 474 dones (53% del total). Durant el segon semestre del 2019 s'han iniciat 14 itineraris formatius amb la participació de 93 dones, que suposen el 45% del total de participants.**

- **Projecte "Itineraris integrats d'inclusió sociolaboral per a la població gitana a la ciutat de Barcelona - programa Acceder"**: fruit d'un conveni entre Barcelona Activa i la Fundació Secretariado Gitano, consta d'itineraris d'inserció sociolaboral integrals dirigits a la població gitana, especialment jove i amb un percentatge elevat de dones. **Durant el 2018 es van atendre 66 dones, el 62% del total, i el conveni s'ha reeditat per a l'any 2019.** Durant el segon semestre del 2018 es va dur a terme l'acció singular "Cali ocupació", amb l'objectiu d'incrementar el nivell d'ocupabilitat de dones d'ètnia gitana amb baixos nivells competencials a través de l'orientació i la capacitació bàsica en el sector de l'atenció al client i el comerç. Aquest projecte es va portar a terme de manera territorialitzada al districte de Nou Barris amb 8 dones gitanes.
- **Pla Laboral ABITS**: Barcelona Activa i la Direcció de Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona, responsable del Pla ABITS, han dissenyat el Pla Laboral ABITS, un nou model de treball en xarxa amb les entitats que executen projectes d'inserció sociolaboral dirigits a dones que exerceixen o han exercit la prostitució. Els seus objectius principals són garantir la complementarietat de les actuacions que duen a terme les entitats i establir una estratègia global coordinada en relació amb els objectius d'inserció laboral del col·lectiu.

En el marc d'aquest nou model d'intervenció, Barcelona Activa forma part de la Comissió Estratègica, dirigeix l'Oficina Tècnica, on coordina les intervencions de les diferents entitats amb un enfocament integrat en l'àmbit de ciutat, i impulsa una Taula Tècnica integrada pels agents relacionats amb el programa (A27 PAO2018). El primer semestre de l'any 2019 Barcelona Activa va posar en marxa l'Oficina Tècnica.

En el període 2018-2019 s'estan portant a terme quatre projectes, subvencionats des de la Direcció de Feminismes i LGTBI, que executen les entitats Fundació Surt, Anem per Feina, Metges del Món i El Lloc de la Dona.

B2. Incorporació de la perspectiva de gènere al programa Làbora.

El programa Làbora treballa per fomentar l'ocupació i apropa al mercat laboral les persones en situació de vulnerabilitat ateses pels serveis socials i serveis específics. El projecte facilita que empreses i entitats tinguin accés a una borsa de candidatures en la qual poden trobar la persona que més s'ajusta a les seves necessitats. L'orientació, la capacitació i l'acompanyament que es fa de cada persona, sempre seguint el model d'intervenció i avaluació per competències, són la garantia del seu èxit. El Làbora vincula l'empresa a un programa amb compromís i responsabilitat social que afavoreix la igualtat d'oportunitats entre la ciutadania.

El programa Làbora és un projecte de ciutat de cooperació publicosocial liderat per l'Ajuntament de Barcelona (Institut Municipal de Serveis Socials i Barcelona Activa), juntament amb Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), la Federació d'Empreses d'Inserció de Catalunya (FEICAT) i la Creu Roja. El programa es porta a terme mitjançant els 21 punts d'orientació, 7 punts de prospecció, 5 punts de millora de l'ocupabilitat, 8 punts específics i 15 punts d'accions formatives amb un equip d'atenció directa de 65 professionals.

El Làbora és un programa feminitzat i que té en compte la perspectiva de gènere que incorpora als seus itineraris un enfocament constructivista que valora i reconeix totes les capacitats personals, experiències i aprenentatges adquirits al llarg de la seva vida i dels diferents àmbits, per contrarestar la discriminació estructural per raó de gènere. Per això, des del punt de vista estratègic, **el 12 de febrer de 2019 es va constituir una comissió**

de gènere encarregada de vetllar perquè la perspectiva de gènere s'integri tant en l'activitat operativa com en els aspectes documental, comunicatiu i d'explotació de dades.

Durant el 2019 s'ha efectuat, a més, una autodiagnosi en perspectiva de gènere del programa per tal de millorar els coneixements sobre aquesta temàtica per part de les diferents figures professionals, així com iniciar un procés de reflexió per identificar les accions que ja s'estan duent a terme i aquelles que es podrien iniciar per avançar en aquesta lògica.

B3. Implantació de diferents mesures d'ocupació protegida, disseny i implantació de plans d'ocupació, i contractes bonificats per a dones amb dificultats d'accés i manteniment en el mercat laboral: més grans de 45 anys, en situació de violència masclista, amb diversitat funcional, amb malalties cròniques, transsexuals, immigrades i dones en situació d'atur de llarga durada, entre d'altres situacions no recollides.

Tal com preveu l'Estratègia per l'ocupació de Barcelona 2016-2020, els programes desplegats tenen l'objectiu de fomentar la participació de dones en els programes d'inserció laboral per a persones en situació d'atur, inactivitat o ocupació, garantint la incorporació de la perspectiva de gènere. Aquest objectiu s'ha incorporat també als **projectes integrals amb contractació (PIC), en què han participat, entre el juliol del 2018 i el juliol del 2019, 1.390 persones, un 53,8% de les quals són dones** en situació de contractació activa.

Distribució per sexe segons el programa:

Programa	Dones		Homes		Total
	Núm.	%	Núm.	%	
POM	430	63,61%	246	36,39%	676
PTF	176	45,2%	213	54,8%	389
TREBALL ALS BARRIS	137	45,5%	164	54,5%	301
ENFEINA'T	5	20,8%	19	79,2%	135
TOTAL	748	53,8%	642	46,2%	1.390

Destaquen com a bones pràctiques:

- Els plans d'ocupació municipals 2018 i 2019 incorporen, dins de la formació específica en competències transversals, un bloc de 6 hores sobre igualtat de gènere.
- La incorporació d'una línia de projectes integrals amb contractació adreçada específicament a dones víctimes de violència de gènere i dones aturades de molt llarga durada. Durant aquest període s'han contractat, durant un període de 12 mesos, un total de 66 dones d'aquests col·lectius de màxima vulnerabilitat.

D'altra banda, les subvencions en el marc del **programa "Bona Feina Barcelona"** s'adrecen, entre d'altres, a persones de més de 40 anys i aturades de llarga durada, i a persones en risc d'exclusió. **Des que es va iniciar, l'octubre del 2017, fins al 30 de juny de 2019, s'han registrat un total de 540 contractacions, de les quals el 57% corresponen a dones.** El perfil d'aquestes dones és el següent:

Per trams d'edat:

- 19 de menys de 25 anys (6,16%)
- 88 d'entre 25 i 39 anys (28,57%)
- 201 de més de 40 anys (65,25%)

Per nivell acadèmic:

- 195 amb estudis de nivell bàsic (63,31%)
- 48 amb estudis de nivell mitjà (15,58%)
- 65 amb nivell formatiu superior (21,10%)

El 65,90% de les contractacions de dones han estat a jornada completa i el 49,67% amb contracte indefinit.

El període de sol·licitud del programa s'acaba el primer semestre del 2019.

Pel que fa a les persones amb diversitat funcional, **l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) promou l'ocupació d'aquest col·lectiu mitjançant l'Equip d'Assessorament Laboral (EAL)**, un servei especialitzat en la inserció laboral de les persones amb discapacitat en el mercat laboral ordinari, integrat en la línia d'ajuts i subvencions establertes pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya. **Els resultats de l'EAL de l'any 2018 són 303 contractes per a 200 persones amb discapacitat (116 homes i 84 dones).**

L'IMPD lidera també la **Xarxa per a la Inclusió Laboral de Barcelona (XIB)**, amb l'objectiu de fomentar la contractació de persones amb discapacitat a partir de la col·laboració amb el tercer sector. **El 45% de les persones ateses que durant el 2018 van obtenir un contracte laboral són dones.**

B4. Desenvolupament de mesures integrals a les empreses per fomentar la contractació de dones en situació de vulnerabilitat. Entre aquestes destaquen la sensibilització, les bonificacions socialment responsables, els convenis, etc.

S'estan executant diferents mesures per fomentar actuacions socialment responsables vinculades a la igualtat de gènere entre els projectes d'emprenedoria i les empreses:

- Anàlisi i **proposades de millora pel que fa als serveis per a l'emprenedoria i les empreses per tal de fomentar les estratègies d'RSC i la igualtat de gènere**: el 2018 es va desenvolupar un procés d'anàlisi dels serveis i les eines (especialment aplicacions en línia) emprats en les línies de suport a l'emprenedoria i les empreses, per tal d'incorporar elements afavoridors dels principis i estratègies socialment responsables als projectes i empreses que reben suport.
- Programes d'impuls a l'RSC entre les empreses que incorporin la igualtat de gènere en els plans d'acció desenvolupats: donant continuïtat al **programa pilot "Empreses responsables de Barcelona"**, que ofereix formació i assessorament tècnic al personal directiu de 14 empreses en el procés de desplegament de les seves estratègies d'RSC. Durant el 2018 es dissenya el programa definitiu, que preveu 7 sessions grupals amb un total de 28,5 hores de capaciació i 12 hores d'assessorament tècnic, distribuïdes en 5 sessions per a cadascuna de les empreses participants.

Les tres edicions del programa s'han celebrat en les dates següents:

- 1a edició: inici el 24/10/2018 amb la participació de 12 empreses.
- 2a edició: inici el 6/2/2019 amb la participació de 14 empreses.
- 3a edició: inici el 25/4/2019 amb la participació de 15 empreses.

Des del 2018, les sessions grupals incorporen un mòdul sobre el servei d'assessorament en igualtat que ofereix Barcelona Activa amb la col·laboració del Departament de Transversalitat de Gènere.

B5. Establiment d'un treball coordinat amb l'Institut Català de les Qualificacions Professionals i el Consorci per a la Formació Contínua per tal de crear canals que facilitin l'acreditació d'oficis i de competències (capacitats) de les dones en situació de vulnerabilitat.

Continua el treball iniciat entre el Consorci per a la Formació Contínua de la Generalitat de Catalunya i l'Institut Municipal de Serveis Socials de Barcelona per tal de desenvolupar l'actuació.

B6. Creació d'un servei d'acompanyament a l'acreditació professional i a l'homologació de títols.

Aquesta actuació segueix pendent d'inici. Tot i així, cal esmentar que el SAIER, servei municipal que ofereix informació i assessorament sobre immigració, refugi, emigració i retorn voluntari a qualsevol ciutadà o ciutadana que visqui a Barcelona, ofereix entre els seus serveis assessorament sobre homologació de títols acadèmics.

B7. Promoció d'alternatives d'acreditació i qualificació professionals i ampliació del ventall de les ja existents, en especial en barris de rendes baixes.

En el programa "Passarel·les cap a l'ocupació i la inclusió", detallat en l'actuació B1, els itineraris formatius es basen, majoritàriament, en certificats de professionalitat.

La majoria preveuen certificats de professionalitat de nivell 1, als quals es pot accedir amb independència del nivell formatiu. En el cas dels certificats de professionalitat de nivell 2, que requereixen un nivell formatiu mínim, el programa ofereix preparació per a la prova de competències, per tal de fer accessible l'itinerari a persones que no tenen el nivell formatiu exigint pel SOC. **Durant el 2019 s'han iniciat dos itineraris formatius de nivell 2:** "Atenció sociosanitària a persones en el domicili", amb la participació de 14 dones (el 93% del total), i "Gestió de serveis de teleassistència", amb la participació de 7 dones (el 58% del total). **Els dos itineraris presenten un elevat grau de participació de dones amb especials dificultats d'inserció.** Altres itineraris iniciats amb majoria de participació de dones són "Activitats auxiliars de comerç", amb un 60% de dones; "Dependent/a de carnisseria", amb un 73% de dones; "Auxiliar de cuina", amb un 60% de dones, i "Operacions bàsiques de pisos i allotjament", amb un 60% de dones. **En el total dels 14 itineraris iniciats hi han participat 94 dones.**

Objectiu C. Combatre les desigualtats de gènere en el mercat formal que determinen la vulnerabilitat de les dones davant la pobresa.

C1. Disseny i impuls d'un segell de qualitat, amb perspectiva de gènere, per al reconeixement d'empreses que ofereixen ocupacions dignes, igualitàries i amb veritables mesures de corresponsabilitat.

Des de Barcelona Activa i en col·laboració amb Drets Socials, s'ha estat treballant una proposta tècnica per avançar cap a un sistema d'homologació d'empreses i organitzacions proveïdores de l'Ajuntament per tal de fomentar el seu retorn social ambiental i de bon govern.

Actualment se n'està revisant la viabilitat.

C2. Establiment i aplicació de clàusules d'equitat de gènere en tota la contractació pública de l'Ajuntament.

Actualment s'han dissenyat les clàusules i s'estan desenvolupant les eines per garantir la seva incorporació en tots els contractes municipals.

Així, des del juliol del 2018 fins al desembre del 2019, 147 contractes formalitzats han incorporat clàusules d'equitat de gènere.

La taula següent mostra la **distribució segons el nombre de clàusules incorporades** i l'evolució respecte al període anterior:

Número de clàusules incorporades	Contractes (juliol 2017-juny 2018)	Contractes (juliol 2018-desembre 2019)
1	14	99
2	33	50
3	2	16
4	6	25
5	2	16
6	3	5
Total general	60	211

Pel que fa a la **freqüència d'incorporació de cada tipus de clàusula**:

CLÀUSULA INCORPORADA	Contractes (juliol 2017-juny 2018)	Contractes (juliol 2018-desembre 2019)
Comunicació inclusiva	37	128
Pla d'igualtat	29	49
Paritat entre homes i dones en els perfils i les categories professionals	9	31
Mesures contra l'assetjament sexual i per raó de sexe	23	69
Conciliació corresponsable del temps laboral, familiar i personal	6	69
Igualtat d'oportunitats i no-discriminació de les persones LGTBI	34	111
Total general	138	457

Comparativament, es constata un **creixement important amb relació al mateix període de l'any anterior**.

C3. Impuls al salari mínim de ciutat.

A finals del 2018, el grup de treball constituït i liderat pel CESB va culminar un dictamen sobre rendes garantides, salari mínim i salari de ciutat, amb propostes d'actuacions. Actualment resta pendent la seva presentació.

D'altra banda, **s'està treballant amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona per definir un salari de referència** que tant les patronals com els sindicats puguin fer servir en la negociació col·lectiva.

C5. Obertura i prestació de serveis del Punt de Defensa dels Drets Laborals.

Els punts de defensa dels drets laborals van sorgir en el marc dels plans de desenvolupament econòmic com una aposta en la lluita contra la precarietat laboral, la detecció de situacions de vulneració dels drets de les persones treballadores, i la promoció de la qualitat de l'ocupació i el treball digne. Ofereixen assessorament individual i col·lectiu a

qualsevol persona que estigui patint una vulneració dels seus drets en l'àmbit laboral. La metodologia de treball passa per la coordinació amb les xarxes associativa i comunitària del territori, així com amb els dos sindicats majoritaris (CCOO i UGT) i els equips del districte on s'ubica el punt, i busca la creació de sinergies i la possibilitat de donar respostes mitjançant el treball conjunt.

En funcionament des de l'octubre del 2017, quan va néixer el primer punt a Ciutat Vella, el juny i el setembre del 2018 s'han posat en marxa els de Nou Barris i Sants-Montjuïc, i l'abril del 2019 s'ha ampliat l'activitat desenvolupada a l'espai "Barcelona Cuida", on es duen a terme 8 hores mensuals d'assessoraments individuals i grupals.

Els resultats de les diagnosi sobre precarietat laboral efectuades a Ciutat Vella i a Nou Barris mostren que el treball de la llar i les cures és un dels sectors més feminitzats i precaris. En aquest sentit, des dels punts es treballa al costat de la Xarxa de Treball de la Llar Just i amb la Xarxa de Treballadores de la Llar per abordar conjuntament diferents problemàtiques.

Entre el juliol del 2018 i el juliol del 2019, els punts han atès 825 dones, xifra que representa el 59% del total de les persones ateses. D'aquestes, el 39% tenia feina mentre que el 46% es trobava en situació d'atur. El 46% tenia estudis secundaris, i la majoria eren de nacionalitat espanyola (54%) i residents a Barcelona (80%). Destaquen els districtes de Nou Barris, d'on provenien el 21%, Sants-Montjuïc (17%) i Ciutat Vella (15%).

En matèria de difusió, s'han editat díptics sobre drets laborals en set idiomes, un d'ells específic sobre l'àmbit de turisme i restauració, i se n'ha afegit un de nou sobre l'àmbit de les cures i el treball de la llar, per tal d'arribar a un públic el màxim d'ampli possible, en particular a les dones amb més dificultats d'accés als serveis municipals. També s'ha creat un espai propi al web de Barcelona Activa.

Els punts de defensa dels drets laborals són reconeguts com a bona pràctica en el marc dels objectius de desenvolupament sostenible del Pacte Mundial de l'ONU.

Objectiu D. Fomentar la dignificació dels sectors més feminitzats i, alhora, combatre la segregació ocupacional.

D1. Impuls de l'emprenedoria social i solidària per a dones que treballen en els sectors més feminitzats i precaris (neteja, comerç i atenció a les persones) o bé que es troben en situació d'atur, oferint assessorament, formació, accés al crèdit i acompanyament per a la creació de cooperatives o associacions (de cura o d'altres finalitats) que permetin a les dones accedir a un treball digne, estable i regulat.

Durant el període, des de Barcelona Activa s'han impulsat els següents programes:

- **"Construïm en femení"**: Dins del catàleg d'activitats de LIDERA, un **recurs d'acompanyament a totes les dones que volen créixer professionalment**, el "Construïm en Femení" s'ha consolidat com a programa de foment de l'emprenedoria col·lectiva de dones en l'àmbit de l'Economia Cooperativa, Social i Solidària. El programa ofereix 102 hores de formació i 200 hores d'acompanyament individualitzat, a més d'un espai de cotreball (*coworking*) amb assessorament i dinars en xarxa. **La tercera edició s'ha desenvolupat del gener al juliol del 2019, i ha tingut un total de 19 participants** amb les característiques següents:
 - Més del 80% tenen entre 30 i 45 anys.
 - Més del 75% tenen estudis superiors.
 - Respecte als projectes presentats, el 25% s'emmarca en l'àmbit dels serveis a les persones, el 17% en el de la sostenibilitat ambiental i el 17% en el cultural.

- Més de 57 dones han participat en les tres edicions desenvolupades des de l'inici del programa.
- **“Camí de la solidesa”:** programa impulsat en el marc del Pla de xoc 2015 d'economia cooperativa, social i solidària, amb la finalitat de combatre la feminització de la pobresa en aquest sector. Enguany se n'ha desenvolupat la 4a edició, amb un total de 63 organitzacions participants, majoritàriament associacions i cooperatives.
 El programa ofereix 40 hores de formació grupal, adreçada exclusivament a dones, al voltant de quatre àmbits clau: persones, estratègia, viabilitat econòmica i financera, i comunicació. Les participants reben, a més, un acompanyament especialitzat, el qual té lloc a la seu de l'organització i on hi poden participar altres membres.
 Com a novetat, en la darrera edició s'ha treballat en un projecte d'enfortiment basat en fites concretes (pla estratègic, de comunicació, nova línia d'activitat, etc.).
 Un cop acabat el programa, les organitzacions tenen la possibilitat de mantenir l'acompanyament, vinculant les participants amb el servei d'assessorament especialitzat de Barcelona Activa.
- També des de Barcelona Activa (Innovació Socioeconòmica) s'ha dut a terme el programa **“La Marina DONA empenta” (LMDE)**, que ha consistit en la **formació i l'acompanyament de dones en situació de vulnerabilitat (econòmica, social o cultural) amb l'objectiu d'enfortir la seva autonomia econòmica i millorar la seva qualitat de vida**, a partir de la creació d'eines personals, col·lectives i emprenedores. És una proposta que vol donar una resposta diferent i complementària a les que ja existeixen per atendre una necessitat social: donar un impuls a les ocupacions de les dones del barri de la Marina. El programa vol acompanyar i fer créixer interessos preemprenedors, vocacions i desitjos de dones que voldrien posar en marxa idees pròpies, però que encara es troben en una fase molt embrionària.
 La primera edició va començar el novembre del 2017 amb la fase d'informació, comunicació i selecció de les participants, seguida de la fase de formació-capacitació de febrer a l'abril i l'acompanyament de les iniciatives. La segona edició va començar al setembre fins al novembre del 2018.
En aquesta 2a edició hi van accedir 10 dones, de les quals 7 van seguir i completar el programa, amb un total de (72 hores) i un únic projecte col·lectiu: servei de monitoratge i neteja de locals. Per poder respondre a les necessitats d'aquestes dones de la 2a edició de LMDE, es comença una 2a fase d'acompanyament mitjançant un treball durant 6 mesos, del maig al desembre del 2019, amb un total de 47 hores de formació presencial. La proposta metodològica de treball és a partir de la combinació de sessions de treball presencials setmanals (2 hores) i de treball per fer per compte propi (una vegada a la setmana); es treballa l'acompanyament i la guia del procés, amb mòduls per donar forma al projecte col·lectiu, a l'activitat i a l'entitat. Aquesta darrera fase l'han completat 4 dones.
- El programa **“Recondueix el teu perfil professional”** és un projecte **dirigit a dones** del dos barris de la Marina de Port i la Marina del Prat Vermell (Sants-Montjuïc) **en atur o en situació de precarietat laboral que es vulguin reciclar obtenint els carnets de conduir de camió o d'autobús**, en el marc del Pla estratègic contra la feminització de la pobresa i la dinamització dels polígons industrials de la ciutat dins del Pla de barris. Té com a objectiu potenciar l'accés de les dones a les ocupacions de conducció d'autobusos i camions adreçat a dones del barri de la Marina, i trencar amb la segregació ocupacional, feminitzant les ocupacions industrials. **A finals d'any, 12 dones ja han obtingut els carnets** (7 dels quals són de les categories C i D).
-

- Al barri de la Trinitat Vella s'han desenvolupat dos projectes. El **projecte "Apoderar-se", adreçat a dones nouvingudes en situació de desocupació que no estan vinculades a cap recurs sociolaboral**, té la finalitat d'apropar aquestes dones als dispositius del territori. Consisteix en el disseny d'un itinerari prelaboral mitjançant tutories individuals i participació en diferents activitats grupals: càpsules de benestar, sessions de *coaching*, sortides de coneixement de recursos del barri i de la ciutat, etc., posant a disposició de les participants un servei de cura d'infants i beca de transport. La finalitat és empoderar les dones per poder-se reactivar professionalment. **Entre el novembre del 2018 i el juny del 2019 hi han participat un total de 46 dones.**
D'altra banda, **Las Magas és un projecte de formació per al disseny i la fabricació de vestuari escènic.** Proposa ampliar les competències d'un grup de 10 dones de la Trinitat Vella, vehiculant-les cap a una activitat socioprofessional, amb el valor afegit d'establir un vincle amb el sector artístic i de la cultura. El projecte va acabar amb la seva participació en la cavalcada de Reis amb el vestuari confeccionat.
Finalment, també en aquest barri, el 2018 es va incorporar un **servei de guarda d'infants a l'escola de persones adultes**, amb un impacte immediat en el nombre de dones assistents.

D2. Facilitar la creació de cooperatives de cura a la ciutat, la mediació entre persones usuàries d'aquests serveis i les cooperatives per fomentar aquesta demanda en lloc de recórrer a l'economia submergida, i la contractació de les cooperatives mitjançant xecs serveis.

Des de Barcelona Activa (Innovació Socioeconòmica), i amb el suport del Pla de barris, es desenvolupa el **programa formatiu i d'acompanyament "En prenem CURA"**. Es tracta d'un **programa a mida de foment de l'emprenedoria social i col·lectiva en el sector de les cures.**

En la fase 1 del programa, entre el novembre del 2017 i el febrer del 2018, les exploracions a la Zona Nord de Nou Barris, Sant Genís - la Teixonera d'Horta-Guinardó i l'Eixample, van posar de manifest l'existència de persones treballadores del sector de manera informal i molt precària.

Durant la fase 2, de l'abril a l'octubre del 2018 (primer grup) i del juny del 2018 al gener del 2019 (segon grup), 32 persones (22 dones i 10 homes) han rebut acompanyament amb l'objectiu de posar en marxa una iniciativa socioeconòmica. S'han treballat habilitats i competències per tirar endavant un projecte laboral col·lectiu que incorpori els valors de l'economia social i solidària i promogui l'activitat econòmica en l'àmbit de les cures. Per garantir-ne la continuïtat, s'ha dotat el programa de serveis d'inserció sociolaboral i d'atenció i seguiment personalitzat a partir de les necessitats individuals i col·lectives.

Des del febrer del 2019 s'està executant la tercera fase d'acompanyament a la consolidació, en la qual participen 12 persones que han engegat un projecte, constituït en cooperativa de treball el juliol del 2019. Des de Barcelona Activa i el Pla de barris s'està acompanyant la iniciativa per garantir el seu enfortiment socioempresarial amb arrelament al territori.

D3. Assessorament tècnic a les empreses dels sectors del comerç, la neteja i l'atenció de persones perquè elaborin mesures d'igualtat destinades a combatre la segregació ocupacional.

El 2018, el Departament de Transversalitat de Gènere, en col·laboració amb Barcelona Activa, posa en marxa **un servei d'assessorament per a empreses en matèria d'igualtat.** El servei, prestat a través de l'Oficina d'Atenció a les Empreses, ofereix fins a 5 hores d'acompanyament personalitzat per al disseny i el desplegament de mesures de

foment de la igualtat. Entre d'altres, inclou assessorament en el compliment de la clàusula de paritat entre dones i homes, destinada a combatre la sotsrepresentació femenina en determinats sectors o categories professionals, inclosa en els plans de contractació sostenible 2018 i 2019 de l'Ajuntament de Barcelona.

Entre el juliol del 2018 i el desembre del 2019, el servei d'assessorament a empreses en matèria d'igualtat ha atès un total de 61 demandes.

D'altra banda, des del març del 2018 les empreses disposen de l'Equitest, una eina d'autoavaluació en línia dirigida a les empreses que volen millorar la seva gestió incorporant mesures de foment de la igualtat entre dones i homes. A través d'un qüestionari d'autodiagnosi poden conèixer els conceptes clau que sustenten la igualtat de gènere, identificant les potencialitats i oportunitats de millora, alhora que reben recomanacions expertes sobre el tipus de mesures que millor s'adapten a la situació concreta de l'empresa. Entre el juliol del 2018 i el desembre del 2019, l'Equitest ha rebut 677 visites i s'han completat 223 tests.

Finalment, des d'aquest servei d'assessorament per a la igualtat, també s'ofereix formació en matèria d'igualtat per a les empreses. Com a novetat, **el juliol del 2019 es va iniciar la formació en línia, que a finals d'any ha tingut com a resultat la participació de 153 persones.**

D4. En el marc del Pla estratègic de turisme de Barcelona, establiment d'un acord entre sindicats i empreses per garantir un compromís de millora de les condicions laborals en el sector.

En la diagnosi del Pla estratègic de turisme, el sector turístic es percep com un generador d'activitat econòmica i d'ocupació, però alhora, en els darrers anys, s'ha experimentat una degradació del mercat de treball que es tradueix en una precarització destacable dels llocs de treball i una consegüent pèrdua de la qualitat dels serveis oferts. Per això, **en el marc del Pla estratègic de turisme 2020, es va encarregar un informe per conèixer les característiques del treball en el sector turístic a Barcelona.**

Durant el primer semestre del 2019, el Grup de Recerca en Desigualtats en Salut GREDS-EMCONET de la Universitat Pompeu Fabra va presentar un estudi sobre aquestes característiques, amb un interès especial a identificar els factors associats a la precarització i els mecanismes que la provoquen. D'aquesta anàlisi es desprèn que el treball en el turisme a Barcelona, de manera especialment aguda a partir de la crisi del 2008, es veu sotmès a una forta pressió per reduir costos laborals per part de les empreses, que ha provocat una precarització creixent de les condicions d'ocupació i treball dels treballadors i les treballadores en el sector, com mostren les entrevistes fetes.

Col·lectius com el de les cambreres de pis pateixen una gran externalització i l'empitjorament de les condicions laborals, com ara salaris baixos, flexibilització d'horaris i intensificació del treball. Aquest coneixement facilita la planificació de les actuacions més adients per millorar les condicions laborals, i garanteix un retorn social més gran de l'activitat del sector turístic a la ciutat.

Així mateix, el 17 de desembre de 2018, en el marc de l'activitat del Consell de Turisme i Ciutat (CTiC), **es va presentar en un acte obert a la ciutadania l'informe de conclusions del Grup de Treball de Mercat Laboral.** Aquest grup, que rep la participació activa de representants dels àmbits empresarial, sindical i institucional, entitats i persones expertes, pretén avançar en la garantia d'un compromís de millora de les condicions laborals en el sector turístic amb la implicació de tots els agents socials.

El Consell de Turisme i Ciutat és l'òrgan de participació que permet debatre la planificació i gestió de l'activitat turística, incorporar la ciutadania en la governança del turisme i col·laborar en l'acció del Govern sobre les polítiques, les línies estratègiques i les iniciatives en aquest àmbit. El presideix l'alcalde i l'integren representants d'entitats del sector ciutadà i veïnal, del sector turístic empresarial, del comerç i la restauració, de la cultura i

l'esport, de sindicats, associacions ambientals, grups socials i representants de cada districte, així com professionals, responsables tècnics i representants dels grups municipals.

El CTIC està desenvolupant el procediment d'adaptació a les noves normes reguladores de la participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, i **es preveu, com és preceptiu, tenir un informe d'impacte de gènere que permeti corregir les deficiències que es detectin.**

D5. Ampliació, en el sector turístic, de les acreditacions internacionals de qualitat, com ara Biosphere, que inclou temes ambientals, socials i de gènere.

El Pla estratègic de turisme 2020 considera la sostenibilitat turística un dels principals eixos d'actuació vinculats directament a la competitivitat de la destinació. En aquesta línia, impulsa una estratègia per estendre la sostenibilitat turística als establiments, serveis, productes i equipaments, promovent que els operadors turístics de la ciutat incorporin els criteris de sostenibilitat econòmica, social, cultural i ambiental a través d'un **procés d'adhesió al Compromís per a la sostenibilitat turística Barcelona Biosphere (CSTBB).**

Amb aquest objectiu, s'han desenvolupat uns manuals segons la tipologia d'empreses, serveis i productes que es puguin incorporar al CSTBB, en què s'estableixen una sèrie de requisits que abasten totes les esferes de la sostenibilitat. **De la vuitantena de requisits totals, 38 fan referència a unes condicions de treball justes i a l'equitat de gènere.**

L'adhesió al CSTBB es basa en un manual de bones pràctiques recollides en els 17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de les Nacions Unides. L'Ajuntament de Barcelona subvenciona el cost total d'aquest procés per a les empreses de la ciutat i les pertanyents al Consorci de Turisme de Barcelona.

El projecte s'inicia el 2019, i **durant aquest primer any s'hi han adherit 205 empreses, de les quals 50 han obtingut el distintiu.** El març del 2020, 200 noves empreses turístiques de la ciutat iniciaran el procés, amb la previsió que l'abril del 2020 se n'hi incorporin 150 més.

Treball domèstic, de les cures i els afectes

Objectiu E. Impulsar la coresponsabilitat en el treball domèstic i de les cures per part del conjunt d'actors implicats: les llars, la comunitat, el sector privat i l'Administració pública.

Campanya de sensibilització als centres educatius per fomentar la coresponsabilitat a les llars.

Durant el curs escolar anterior es va estendre el programa "Escoles per la igualtat i la diversitat" a 13 centres de Barcelona. Es tracta d'un programa de formació, assessorament i acompanyament adreçat a les comunitats educatives de centres públics i concertats d'infantil, primària i secundària de Barcelona, per al desplegament d'un **programa de prevenció de les relacions abusives, la violència masclista, la discriminació racial, i la discriminació per diversitat funcional, sexual, de gènere, identitat, orientació sexual, etnicocultural i religiosa.**

El programa, de tres anys de durada, pivota sobre tres eixos (diversitat afectiva sexual i de gènere; diversitat d'origen, cultural i religiosa; diversitat funcional) per tal de potenciar unes actituds i uns comportaments en les relacions interpersonals que facin efectius els valors de la igualtat, l'equitat i el respecte en els infants i adolescents de 3 a 16 anys, en el seu entorn proper i les seves famílies.

Entre els materials a disposició dels centres hi ha l'exposició "Visibilització del treball de cura", 15 plafons enrotllables sobre la intersecció de la cura i el fet migratori, fruit d'un treball específic amb l'alumnat de 1r d'ESO de l'aleshores Institut Roger de Flor (actualment Institut Escola Trinitat Nova), així com maletes pedagògiques i altres recursos i propostes pedagògiques d'interès.

Durant el 2018 l'exposició ha fet el recorregut previst:

- Gener: Biblioteca Zona Nord (Ciutat Meridiana)
- Febrer: Institut Escola Antaviana (les Roquetes)
- Març: Biblioteca Nou Barris (la Guineueta)
- Abril: Escola Elisenda de Montcada (Ciutat Meridiana - Torre Baró)
- Maig: Biblioteca Roquetes (les Roquetes - el Verdun)
- Juny: Institut Sant Andreu (la Prosperitat)
- Setembre: Biblioteca Vilapicina i la Torre Llobeta (Vilapicina i la Torre Llobeta)
- Octubre: Escola Prosperitat (la Prosperitat)
- Novembre: Punt d'Informació Juvenil Nou Barris (el Turó de la Peira)
- Desembre: Institut Pablo Ruiz Picasso (Torre Baró)

A més, l'han sol·licitat l'Escola La Maquinista i el Centre Penitenciari Brians 1.

E2. Ampliació del projecte "Canviem-ho" per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de la corresponsabilitat entre els homes.

El contracte per la gestió del Servei d'Atenció a Homes per a la promoció de relacions no violentes (SAH) va entrar en vigor el gener del 2018, amb un increment del 91,4% de les hores professionals del servei, tant les destinades a l'atenció de tractament com a la prevenció de la violència masclista adreçada a homes, que és, precisament, el projecte "Canviem-ho". **El 2019, l'ampliació del projecte ja s'ha completat, i s'ha mantingut el mateix personal i la mateixa dedicació que l'any anterior.**

Respecte al desplegament del projecte, **del juliol del 2018 al juliol del 2019 s'han realitzat 9 grups de preparació al naixement per a parels (GPPN)**, amb una mitjana de participació de 12 parels per grup i un total de 59 sessions. També en aquest període s'ha iniciat un grup de parels amb fills i filles de 0 a 3 anys a l'espai familiar Tres Tombs, amb una participació de 7 parels en 7 sessions. Recentment s'ha presentat l'estudi d'avaluació del GPPN, on es valora l'impacte del programa i s'ofereixen recomanacions de millora.

Pel que fa als grups de preparació al naixement, s'ha dut a terme una avaluació per identificar els aprenentatges adquirits i els canvis produïts a través de la participació en aquests espais. Això ha permès executar accions per arribar als parels menys sensibilitzats amb la corresponsabilitat de les cures i la criança dels infants.

Des del projecte "Canviem-ho", durant el període analitzat s'han organitzat **5 formacions relacionades amb la dimensió de la democratització de la cura**, adreçades principalment a professionals de centres educatius i espais familiars. **També s'han dut a terme 5 accions de sensibilització (xerrades i tallers) en les quals han participat 115 persones.**

E3. Creació d'una plataforma d'identificació i de difusió d'iniciatives de cura comunitàries.

A partir del març del 2019 entra en funcionament la web Ciutat Cuidadora (<https://www.barcelona.cat/ciutatcuidadora/ca>), que inclou el microlloc Barcelona Cuida amb informació sobre les diverses iniciatives en aquest àmbit que s'estan desplegant a la ciutat.

E4. Desenvolupament d'una campanya de sensibilització per dignificar i reconèixer el valor del treball de cura no remunerat i la divisió sexual del treball. Aquesta campanya posarà un èmfasi especial en la necessitat d'implicar tota la comunitat en la corresponsabilitat i farà difusió de la plataforma d'iniciatives de cura comunitàries.

La campanya de sensibilització per dignificar i reconèixer el valor del treball de cura no remunerat i la divisió sexual del treball s'està desenvolupant en diverses etapes.

El 10 d'abril del 2019 es va inaugurar Barcelona Cuida - Espai d'Informació i Orientació, un nou recurs obert a tota la ciutadania i pensat específicament per acompanyar i facilitar la tasca de les persones cuidadores i les que són cuidades.

Al mateix temps que es va inaugurar l'equipament, va sortir publicat el web <https://www.barcelona.cat/ciutatcuidadora>, una pàgina genèrica dedicada a explicar què són les cures i com es treballen les cures des de la ciutat, i dins del qual hi ha l'enllaç a l'Espai, que difon informació sobre què és l'equipament i què s'hi pot fer.

A causa de la coincidència amb el període electoral, no van ser possibles la inauguració pública ni la campanya d'obertura previstes. Els elements de comunicació que s'hi van dur a terme van ser els següents:

- Desenvolupament manual de la identitat gràfica de l'Espai
- Aplicació de la identitat gràfica de l'Espai a l'edifici
- Campanya orgànica de xarxes socials
- Notícia als webs de l'Ajuntament
- Nota de premsa
- Fullet per a l'equipament

Actualment, **està pendent de programar i de començar la campanya de sensibilització sobre les cures**, que englobarà també tot l'impuls comunicatiu cap a l'Espai Barcelona Cuida.

E7. Ampliació dels serveis del SAD, teleassistència, escoles bressol i àpats socials amb una prioritització per barris.

Tot i que els serveis no es fonamenten en una prioritització territorial, és als barris amb les rendes més baixes on es concentra el nombre més alt de persones usuàries.

Les taules següents mostren **l'evolució de les ampliacions** dels serveis de SAD, teleassistència i escoles bressol per al període 2015-2019:

Conceptes	Pressupost 2015 inicial	Pressupost 2018 inicial	Variació	Pressupost 2019 inicial	Variació €
Servei Assistència Domiciliària	51.380.000	66.000.000	14.620.000€ (28%)	68.154.264,90	2.154.264,9€ (3%)
Teleassistència	10.135.440	12.448.134	2.312.694€ (23%)	12.203.846,75	-244.287€ (-2%)
Escoles bressol municipals	45.643.635	51.972.343	6.328.708€ (14%)	51.972.343	-
Nombre d'escoles bressol municipals	97	101 (juny 2018)	4 (4%)	101 (juliol 2019)	-
Menjadors socials	3.204.350,26	4.330.099,62	1.125.749,36€ (35%)	4.189.173,37**	-140.926,25€ (-3%)
Àpats socials*	3.118.564,48	4.509.279,65	1.390.715,17€ (45%)	4.942.553,70	433.274,05€ (9%)

* Dins dels àpats socials s'hi inclouen tant els àpats a domicili com els àpats en companyia.

**S'hi inclouen 3.136.541,44 euros (menjadors socials bàsics) i 1.025.631,93 euros (serveis alimentació equipaments integrals vulnerables).

Així doncs, s'observa que després d'un creixement continuat **en el darrer any s'ha produït un lleu descens de la despesa, si bé aquest s'explica per la introducció de canvis en la gestió que no han repercutit en una disminució del personal contractat ni del nombre de persones ateses.**

La següent taula mostra les dades d'**atencions durant el 2018 i fins a l'octubre de 2019**:

2018	
Persones ateses	24.094
Mitjana mensual persones ateses	18.381
Hores total prestades	4.9 M hores
Hores d'atenció personal prestades	87%
Hores de neteja prestades	13%
Mitjana hores mensual per usuari/ària atès/a	22,1
Nous usuaris/àries	8.191
Baixes	6.859
Cost del servei	83,5 M€
Octubre 2019	
Persones usuàries actives	19.117
Persones usuàries amb dependència reconeguda i PIA aprovat	69%
Persones usuàries amb gran dependència	10,6%
Persones usuàries amb dependència severa	26,4%
Persones usuàries amb dependència moderada	43%
Persones usuàries sense dependència reconeguda	20%

Una novetat important són les **millores incloses en la licitació del servei 2020-2024**, les quals repercutiran en diversos aspectes:

- **Millores del servei i de la seva organització:** increment de les superilles per afavorir la proximitat, la personalització i la flexibilitat en la prestació del servei, incorporació de noves figures professionals, establiment de les bases per a una acció coordinada del SAD amb Salut, reinversió dels beneficis en millores del servei, i garantia d'avís previ si hi ha canvi de professionals o retard en l'hora d'arribada. Es preguntarà anualment a les persones usuàries per la satisfacció del servei.
- **Més exigència en els nivells de qualitat i en el control del seu compliment:** establiment de penalitzacions per incompliments en els estàndards de qualitat i d'indicadors que s'avaluaran cada any.
- **Millores per als i les professionals:** increments salarials del 14% fins al 2022 de la contractació indefinida, les jornades de treball completes i les hores de formació anual. Millores en la seguretat i la salut en el treball i suport psicològic davant situacions d'especial penositat.

D'altra banda, a Barcelona hi ha famílies que, de manera temporal i per diferents circumstàncies, necessiten la col·laboració d'altres persones per atendre els seus fills o filles. El **Servei de Famílies Col·laboradores (SFC)** intervé per oferir a aquestes famílies persones properes (famílies col·laboradores) que durant aquest període les ajudin a atendre els seus infants. Aquesta col·laboració és:

- Temporal, només dura el temps necessari fins que es resol la dificultat que l'ha motivat.
- Pròxima, al més a prop possible de l'entorn habitual de l'infant.
- Complementària, les persones col·laboradores complementen puntualment la família de l'infant.
- Voluntària, fruit de l'acord entre totes les persones implicades.

La col·laboració pot donar-se en diferents períodes temporals: hores o dies, caps de setmana o vacances, períodes curts de convivència (màxim sis mesos).

Per tal de fer possible la seva missió, el servei s'estructura en **dos grans àmbits funcionals**:

- El **banc de famílies col·laboradores**: captació i selecció de famílies col·laboradores.
- Els **serveis de col·laboració**: s'activa a demanda de serveis socials i altres dispositius d'atenció social. El servei cerca família i proposa l'acord. Quan aquesta col·laboració es concreta, l'SFC fa el seguiment.

Durant l'any 2018 es van incorporar al banc de famílies col·laboradores 11 noves famílies. L'acció de difusió en mitjans de premsa escrita com *La Vanguardia* i en xarxes socials de l'Ajuntament de Barcelona es va traduir en noves incorporacions. **El 31 de desembre de 2018, el nombre de famílies al banc era de 78**, dada molt similar als darrers tres anys.

Tot i que les famílies col·laboradores estan als deu districtes, la distribució és ben diferent: els districtes de l'Eixample, Sants-Montjuïc i Horta-Guinardó són els que tenen un nombre més gran de famílies col·laboradores. Per contra, els districtes de Sant Andreu i les Corts són els districtes on n'hi ha menys.

La tipologia de famílies col·laboradores és diversa:

- El 59% són parelles sense cura de fills (27%) o amb cura de fills (32%).
- El 30% són persones que viuen soles.
- El 10% són famílies monoparentals femenines o masculines amb infants a càrrec.
- L'1% són grups d'amistat.

El 2018 el nombre de serveis de col·laboracions va augmentar respecte a l'any anterior. Es van gestionar un total de 186 col·laboracions per a 65 infants, amb la qual cosa es va superar la forta davallada que van patir l'any 2017 per la disminució de demandes dels serveis socials.

Després del decrement experimentat el 2017, es va dissenyar un projecte pilot consistent en el canvi en el circuit d'atenció amb l'objectiu d'augmentar les derivacions de serveis socials. El projecte es va posar en marxa a tres districtes de la ciutat i encara no s'ha avaluat, fet pel qual no hi ha evidència que l'augment de col·laboracions hagi estat relacionat amb les mesures de la prova pilot.

Pel que fa a la tipologia de les col·laboracions, la gran majoria han estat només durant els caps de setmana, festius i vacances (50,38%). La resta s'han produït només entre setmana escolar (24,80%) o combinant dies de setmana escolar amb caps de setmanes i vacances (20,93%). Només el 3,87% han estat de convivència de 0 a 6 mesos.

La tipologia de família sol·licitant del servei és bàsicament de família monoparental femenina amb fills o filles a càrrec (el 72%).

E8. Estudi de la necessitat de nous serveis de cura per a gent gran en funció del nivell de renda.

L'estudi "Salut i qualitat de vida de les dones cuidadores informals", presentat el febrer de 2018, posava de manifest el desgast, tant físic com psicològic, que pateixen les dones cuidadores de persones grans dependents. L'Ajuntament va recollir l'estat autopercebut per les dones cuidadores en funció de si es disposa d'una xarxa de suport, amb la finalitat d'analitzar l'impacte dels serveis per atendre necessitats de cura (principalment el Servei d'Atenció Domiciliària, el programa Respir Plus, i el programa "Temps per a tu") sobre la salut de les dones familiars de persones usuàries que exerceixen com a cuidadores d'aquestes en l'àmbit domèstic.

El quadre següent presenta les dades del 2018 respecte al **percentatge de dones i homes atesos pels serveis adreçats a persones grans amb dependència**:

	% Dones	% Homes
Persones acollides al servei d'estades temporals RESPIR	75	25
Persones ateses en centres de dia per a gent gran	77	23
Persones grans residents en els habitatges amb serveis	71	29
Persones vivint en residències per a gent gran	72	28
Estades al servei d'acolliment i urgències de la vellesa (SAUV)	65	35
Usuaris/àries del servei de teleassistència	71	29

La novetat més destacada ha estat la posada en marxa, l'abril del 2019, de l'Espai Barcelona Cuida, on persones cuidadores, professionals, entitats, etc. reben informació i orientació integral sobre els recursos existents al territori.

E9. Ampliació del programa Respir Plus per tal d'oferir més places i estades més llargues i impuls als programes de Respir d'entitats del tercer sector per a persones amb discapacitat.

El programa Respir, inclòs en la cartera de serveis socials, té la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones cuidadores de persones grans amb deteriorament físic o psíquic proporcionant-los un temps de descans. El servei d'estades de Respir, en conveni amb la Diputació de Barcelona, es presta mitjançant un ingrés temporal en el centre residencial per a gent gran del recinte Mundet. **L'any 2018 les sol·licituds rebudes per al programa Respir van ser 1.670, de les quals van acabar ingressant 741 persones.**

Indicadors bàsics d'activitat del RESPIR	2016	2017	Variació	2018	Variació
Sol·licituds rebudes	1630	1.850	13,5%	1.670	- 9,8%
Persones ingressades	647	727	12,36%	741	2,9%

A causa de l'increment constant de la demanda i la falta de places per atendre totes les sol·licituds, sobretot durant els mesos estivals, l'any 2013 l'Ajuntament de Barcelona va posar en marxa el Respir Plus, un programa de reforç per oferir alternatives durant els mesos d'estiu. La bona acollida d'aquesta iniciativa va portar a fer un replantejament. Així, **des del 2018 la prestació del programa Respir Plus consisteix en l'atorgament d'un ajut econòmic per facilitar estades temporals en centres residencials privats en qualsevol moment de l'any**. Les estades poden ser d'entre 1 i 30 dies o bé de 45 dies, en cas d'acreditar convivència de la persona cuidadora amb la persona dependent, que es poden distribuir de manera flexible. Així doncs, el Respir Plus ha deixat de ser un programa complementari al Respir per ser una convocatòria d'ajut econòmic, amb vigència tot l'any i de lliure accés per a totes les persones que compleixin els requisits següents:

- Tenir més de 65 anys (excepcionalment entre 60 i 65 anys).
- Estar empadronades a Barcelona ciutat i haver-hi residit els últims cinc anys.
- Viure en un domicili particular (en queden excloses les persones institucionalitzades).
- Grau de dependència II o III, o a falta d'això, justificació professional de la necessitat de suport continuat les 24 hores.

L'any 2018, en el marc del programa Respir Plus s'han rebut 350 sol·licituds, de les quals 282 s'han aprovat, i finalment 142 persones han fet estades residencials en centres privats per a gent gran. Les persones que tot i tenir una sol·licitud aprovada no han gaudit de les estades ha estat per motius personals (empitjorament de salut, èxits, ingrés en plaça residencial definitiva, etc.).

Indicadors bàsics del Respir Plus	2016	2017	2018
Sol·licituds rebudes	476	425	350
Persones ateses	241	174	142
Pressupost executat	193.525,80€	227.745,72€	

A més d'haver crescut en nombre de famílies ateses, destaquen com a millores del Respir Plus les següents:

- La simplificació dels tràmits per a les persones que sol·liciten l'ajut.
- L'oferiment d'un servei de suport en la cerca de centre residencial.
- L'oferiment d'un servei d'acompanyament i assessorament a través de l'Oficina de Prestacions Socials i Econòmiques de l'IMSS.

D'altra banda, **l'IMPD ha destinat l'any 2018 un total de 247.200 euros a 34 projectes de 28 entitats, els quals han permès atendre 211 infants i 757 persones adultes.**

L'IMPD ha organitzat quatre sessions informatives, adreçades a professionals dels serveis socials, sobre els drets i les prestacions disponibles per a persones amb discapacitat i els recursos públics i privats del programa Respir.

E10. Oferiment d'activitats extraescolars i de lleure educatiu gratuïtes per als fills i filles de les mares que es troben en situació de vulnerabilitat, en especial dones monoparentals.

L'Ajuntament ofereix ajuts per a activitats extraescolars i de lleure educatiu des de diferents àmbits. Un d'aquests són els **ajuts a les activitats extraescolars esportives organitzades per l'Institut Barcelona Esports**. Durant el curs 2018-2019 es van atorgar inicialment **12.622 ajuts per un valor de 2.999.996,50 euros, dels quals el 36% s'han atorgat a noies.**

En segona instància, l'Ajuntament ofereix **ajuts per als casals d'estiu**. El percentatge de l'ajut varia en funció de la situació econòmica de la unitat familiar (com més vulnerabilitat hi ha, més alt és el percentatge). **L'evolució dels ajuts atorgats ha estat la següent:**

Tipus d'ajut	2017	2018
30%	6,57%	6,53%
60%	21,21%	20,91%
90%	72,22%	72,57%

D'altra banda, des de l'IMSS s'ofereix una **línia d'ajuts al lleure per a famílies vulnerables usuàries de centres de serveis socials (CSS)**. **L'evolució d'aquests ajuts ha estat la següent:**

	2017	2018
Ajuts	1.947	1.751
Import	313.710 €	299.306 €
Dones beneficiades	672	1.475

Tot i que ni la Xarxa de Centres Oberts ni els espais familiars municipals inclouen una línia específica per a fills i filles de dones en situació de vulnerabilitat, els centres oberts (CO) s'adrecen a la infància en situació de risc i a les seves famílies; un col·lectiu amb un percentatge elevat de famílies monoparentals femenines.

Els centres oberts es defineixen com un servei diürn preventiu, fora de l'horari escolar, que estimula, potencia i dona suport a l'estructuració i el desenvolupament de la personalitat, la socialització, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'esbarjo, i compensa les deficiències socioeducatives de les persones ateses mitjançant el treball individualitzat, el grupal, la família, el treball en xarxa i amb la comunitat. El seu objecte és proporcionar atenció als

infants de 3 a 18 anys en situació de risc, prevenint i evitant el deteriorament de les situacions de risc.

El Departament de Família i Infància gestiona els 2 centres oberts de titularitat municipal. A més, atorga subvencions o estableix convenis de col·laboració amb les 18 entitats titulars dels 23 centres privats i dels 3 centres diaris d'atenció socioeducativa.

Mentre que el 2017 el nombre d'infants atesos es va incrementar en un 9%, el 2018 aquest increment ha estat de l'11,55%.

Durant el curs 2017-2018, els centres oberts municipals han atès 332 infants (169 a Sant Martí i 163 a Sants).

Entre les línies de suport a les famílies usuàries dels centres oberts i els centres diaris d'atenció socioeducativa, hi ha els **berenars saludables. La seva evolució ha estat la següent:**

Berenar als Centres Oberts i Centres Diaris	2016	2017	2018
Infants atesos	3.377	3.133	3.318
Costos dels berenars (€)	646.206,90	646.206,90	646.692,90
Centres participants	28	28	28

Cal destacar també els espais familiars, ubicats en els mateixos equipaments que els centres oberts, dels quals durant el curs 2017-2018 s'han beneficiat un total de 386 famílies.

L'Ajuntament ofereix també **ajuts específics per a famílies monoparentals**. L'evolució d'aquests ajuts ha estat la següent:

Any	Dones	Homes	Import total
2017	2.001	64	1.843.000 €
2018	2.167	75	2.008.700 €

Finalment, es disposa de dades sobre l'oferta, la inscripció i la participació de les persones usuàries dels **casals d'estiu** de l'any 2018. La taula següent mostra un **resum de l'oferta, la inscripció i la participació final per tipologies d'activitat, edat i sexe:**

ESTADÍSTIQUES D'OFERTA/INSCRIPCIÓ/PARTICIPACIÓ CIUTAT DE BARCELONA DE LA CVE 2017 A 31/10/2018																			
TIPOLOGIA	Ofertades			Inscrits			Bressols 1-3			Particip. 3-11			Particip. 12-17			Participants Total			
	Activ.	Torns	Places	Nois	Noies	Total	Nois	Noies	Total	Nois	Noies	Total	Nois	Noies	Total	Nois	Noies	Total	%
Casals	305	1520	171090	35760	35128	70888	0	0	0	32777	32398	65175	2305	2082	4387	35082	34480	69562	40.66%
Bressols	88	246	12432	3297	3110	6407	3144	2968	6112	0	0	0	0	0	0	3144	2968	6112	49.16%
Colònies	126	156	8737	2341	2346	4687	0	0	0	1456	1523	2979	873	804	1677	2329	2327	4656	53.29%
Campaments	130	163	4907	1423	1333	2756	0	0	0	563	550	1113	847	762	1609	1410	1307	2717	55.37%
Rutes	31	34	692	180	184	364	0	0	0	0	0	0	180	184	364	180	184	364	52.60%
Estades Fora	6	6	84	28	35	63	0	0	0	0	0	0	25	29	54	25	29	54	64.29%
Campus Esportius	195	1078	73664	15230	10832	26062	0	0	0	10297	7412	17709	4571	3340	7911	14868	10711	25579	34.72%
Casals Esportius	55	347	40901	9029	5340	14369	0	0	0	7340	4440	11780	1618	852	2470	8958	5292	14250	34.84%
Socio-culturals	28	73	3702	623	741	1364	0	0	0	106	131	237	517	606	1123	623	737	1360	36.74%
Adaptades	19	53	1311	531	316	847	0	0	0	232	140	372	298	175	473	530	315	845	64.45%
TOTAL CIUTAT	983	3676	317520	68442	59365	127807	3144	2968	6112	52771	46594	99365	11234	8834	20068	67149	58350	125499	39.52%

Amb relació a les sol·licituds de **monitors i monitores de suport**, algunes dades destacades des del punt de vista del gènere són les següents:

- **Dels 694 infants que han demanat aquest suport, 188 (27,09%) han estat noies i 506 (72,91%) nois.**
- **Dels 595 infants que l'han rebut, 160 (26,89%) han estat noies i 435 (73,11%) nois.**

Aquests percentatges són molt similars als observats l'any 2017.

E11. Accions perquè la Generalitat revisi els criteris d'adjudicació i els beneficis de la titularitat de família monoparental femenina.

Donada la situació del Govern de la Generalitat, aquesta actuació no s'ha pogut emprendre. Tot i així, es preveu continuar treballant aquest tema en la mesura del possible en la relació bilateral amb el Govern de la Generalitat.

E12. Increment de l'oferta, de la quantia i de la cobertura de beques de menjador.

Durant el curs escolar 2018-2019 (setembre-juliol), a través dels centres de serveis socials, **l'Ajuntament de Barcelona ha atorgat ajuts en concepte de beques de menjador escolar a un total de 189 persones, de les quals 94 eren noies, per un import total de 50.589,91 euros.**

Tot i així, cal dir que el gruix dels ajuts en concepte de beques de menjador l'atorga el Consorci d'Educació de Barcelona. **L'evolució d'aquesta despesa ha estat la següent:**

Curs escolar	Total peticions	Adjudicades	Denegades	Import total
2016-2017	30.540	23.617	6.923	17.613.845 €
2017-2018	33.321	27.145	6.176	19.181.580 €
2018-2019	35.507	27.245	8.204	19.237.280 €

F1. Impuls d'un debat social sobre els usos dels temps a través dels mitjans de comunicació i també des de les escoles.

En aquest línia s'han portat a terme dues accions:

- **Debat social sobre temps i cures:** es tracta d'una prova pilot que es duu a terme durant el 2018 als barris de Sant Andreu de Palomar i el Guinardó, amb els objectius següents:
 - **Sensibilitzar la ciutadania** sobre les diferències en el temps que homes i dones destinen a les cures d'altres persones i les dificultats per gestionar el temps de treball remunerat, el temps de cura i el temps propi.
 - **Recollir propostes de millora** en la gestió de serveis i equipaments de proximitat per facilitar l'harmonització dels temps laboral i familiar.
 - **Prioritzar accions** per millorar el temps de cura de les persones als barris on s'està desplegant aquest projecte.
- **Càpsules informatives BTV amb el Pacte del Temps:** edició de sis càpsules de vídeo en què es tracten temes com ara l'activitat física en desplaçaments quotidians, avançar l'hora d'anar a dormir, la corresponsabilitat en les tasques de la llar, els espais de suport mutu per a mares i pares, l'organització dels àpats i les pauses actives a la feina.

F2. Implantació i sincronització d'horaris amplis dels serveis públics i oferiment de mecanismes telemàtics per a la gestió de tràmits municipals.

Actualment s'està treballant en el marc del **Pacte del Temps de Barcelona**, un compromís de ciutat per una organització del temps més saludable, igualitària i eficient, que té més d'un centenar d'adhesions. El pacte vol contribuir a assolir el següent:

- La concepció efectiva de l'organització social del temps com un dret de la ciutadania.
- L'impuls d'una nova cultura del temps a les organitzacions a favor de models més eficients, sostenibles i flexibles.
- La definició d'un temps de ciutat que respongui a les necessitats de la ciutadania.

Entre els seus objectius n'hi ha dos d'específics relacionats amb els horaris:

- Avançar en l'**harmonització dels diferents usos del temps quotidià de les persones**, mitjançant l'impuls d'accions que afavoreixin la democratització i el reconeixement social del temps de cura de persones i l'adopció de mesures facilitadores en l'àmbit laboral.
- Impulsar la **implantació d'uns horaris socials a la ciutat** que configurin una organització del temps més humana i més racional, d'acord amb el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb el Pacte per la reforma horària - Objectiu 2025.

Des de la renovació del pacte, a més de les 42 accions desplegades per empreses i organitzacions, l'Ajuntament i Barcelona Activa n'han desenvolupat 43, entre les quals, pel que fa a la implantació i sincronització d'horaris amplis dels serveis públics, destaquen les següents:

- **Projecte "Kairós i Kronos"**: consisteix a revisar els horaris dels serveis socials per adaptar-los a les necessitats de la ciutadania. Té dos objectius fonamentals:
 - Flexibilitzar els horaris i agendes dels i les professionals dels serveis perquè tinguin més autonomia en l'organització del seu temps de treball.
 - Revisar els horaris d'atenció a la ciutadania per ampliar-los i facilitar l'accés al servei.
- **Projecte pilot Escola Bressol Aurora**: l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) posa en marxa aquest projecte en una escola del Raval, consistent en l'habilitació de dos torns de servei —matí i tarda— per a infants d'entre 1 i 3 anys, amb l'objectiu d'adaptar els horaris a les necessitats quotidianes de les famílies.
- **Accés a formació per a persones amb responsabilitats de cura**: s'adreça a persones que no disposen d'una xarxa relacional o que es troben en situació de precarietat econòmica, sobretot famílies monoparentals, que mitjançant un sistema d'hores mensuals poden fer un ús puntual d'un servei de cura per assistir als programes formatius d'inserció de Barcelona Activa.
- **Inclusió del servei de cura d'infants en actes i processos participatius**: es tracta d'incloure el servei de cura d'infants d'una manera generalitzada en els actes i processos participatius de l'Ajuntament de Barcelona, per tal de facilitar la participació de tota la ciutadania.

Pel que fa a les **millores dels tràmits municipals telemàtics**, destaquen les següents:

- **Millora de l'atenció a les OAC**: per millorar l'eficiència de l'atenció presencial a través de les oficines d'atenció ciutadana (OAC):
 - S'implanta un sistema de cita prèvia a la major part de la cartera de serveis.
 - Es dissenyen indicadors que permetin identificar la mitjana del temps d'espera.
- **Guanyar temps amb el tràmits en línia**: per avançar en el desenvolupament d'una administració moderna i democràtica, que sigui respectuosa amb el temps de les persones:
 - Es potencien els mitjans d'atenció no presencials.
 - Es dissenya un nou portal web per a la realització de tràmits.
 - Es potencien els quioscos d'autoservei.
- **Assessoria virtual per a joves**: s'implementa progressivament l'accés digital a les diferents temàtiques que aborden els serveis d'assessorament juvenil: formació acadèmica, laboral, habitatge compartit, mobilitat internacional, associacionisme i emprenedoria.

F3. Valoració conjunta amb la Generalitat d'una ampliació de la mostra de l'enquesta d'usos dels temps per a Barcelona.

Actualment, encara no s'ha pogut fer aquesta valoració conjunta amb la Generalitat de Catalunya.

Mentrestant, **des de l'Ajuntament de Barcelona es va dur a terme l'Enquesta de persones en situació de dependència funcional, que permetia valorar les**

necessitats que tenen i el temps de cura que reben les persones dependents usuàries del SAD o de la prestació de cuidador no professional. S'analitzava en funció de les formes de convivència, el tipus d'ajuda, el cuidador/a principal, les persones cuidadores, el temps d'ajuda rebut, les necessitats i la cobertura, les despeses associades i el suport social que reben.

Les dades mostren que la principal font d'ajuda de les persones en situació de dependència funcional sol ser la provinent de familiars (66,2%), seguida de la d'una persona de serveis socials que proporciona l'Ajuntament (44,5%). La tercera més freqüent és la d'un cuidador remunerat de manera informal (17,1%). Més de tres quarts parts de les persones cuidadores són dones (77,1%), i tres de cada deu són persones d'origen estranger (69,8%). De les persones cuidadores familiars, més de la meitat són dones. En la resta de perfils (cuidadors/ores remunerats o veïnat o amistats), la proporció gira al voltant del 90% o més. Pràcticament el 70% de les persones cuidadores principals que són familiars són dones. El 21% de les persones cuidadores principals que són familiars tenen 80 anys o més.

F4. Revisió tarifària per a dones en situació de vulnerabilitat i, per a dones que han estat desnonades, garantia d'accés gratuït a altres serveis públics que poden contribuir a pal·liar la seva situació: ludoteques, activitats de centres cívics, etc.

El Departament de Transversalitat de Gènere duu a terme de manera regular l'anàlisi amb perspectiva de gènere dels diferents impostos, taxes i preus públics. A partir d'aquesta feina **s'elaboren els informes corresponents d'impacte de gènere, de projectes d'ordenances fiscals i de projectes de preus públics.**

Els centres cívics de tots els districtes de la ciutat apliquen exempcions i reduccions de preus públics que són pertinents des de la perspectiva de gènere: per motiu d'atur, renda disponible, família nombrosa, targeta rosa i discapacitat. Aquestes reduccions tenen un efecte positiu en l'accés de les dones als serveis i recursos municipals, atès que les dones tenen una renda mitjana disponible inferior, una taxa d'atur superior i una disposició de targeta rosa superior, i assumeixen en major grau els treballs de cura de persones dependents, etc.

A més, en alguns casos s'apliquen reduccions per a famílies monoparentals, fet que també contribueix positivament a la igualtat de gènere, atès que el 82% d'aquestes famílies estan encapçalades per dones.

Els centres esportius municipals també apliquen exempcions i reduccions de preus que s'estimen pertinents des de la perspectiva de gènere (atur, abonament familiar, targeta rosa, discapacitat, etc.). Per la seva rellevància en la temàtica del gènere, cal destacar que **des del 2018 s'apliquen reduccions per a famílies monoparentals a tots els centres esportius municipals, en la tarifa de l'abonament general al centre.**

D'altra banda, hi ha preus públics de serveis diversos que també apliquen exempcions i reduccions de preus amb impacte positiu en la disminució de desigualtats de gènere i de la feminització de la pobresa. En termes generals, es posa de manifest que la capacitat econòmica és el supòsit més generalitzat per a l'atorgament d'exempcions o reduccions (per exemple, als preus públics de residències i centres de dia de gent gran, serveis d'atenció domiciliària, servei d'àpats en companyia, programa "Temps de barri, temps per a tu", etc.).

Eix 3: Ciutat de drets

Habitatge

Objectiu G. Incrementar l'oferta d'habitatge, tant públic com privat, especialment adreçat a dones en situació de vulnerabilitat.

G1. Impuls de polítiques que promoguin la incorporació al mercat d'habitatges buits mitjançant mesures com, per exemple, l'aplicació d'incentius fiscals (bonificació de l'IBI).

En la memòria 2016 del Consorci d'Habitatge de Barcelona, un dels avantatges de la borsa (BHLLB) era la subvenció equivalent al 50% de la quota de l'IBI per als propietaris i les propietàries d'habitatges inclosos a la borsa.

A continuació s'exposen les **dades evolutives d'aquestes subvencions a l'IBI dels darrers anys**:

Subvencions a propietaris equivalent al 50% d'IBI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Import (€)	52.228	46.003	46.422	43.507	49.131	50.616	74.401
Expedients aprovats	426	364	335	309	339	342	527
Import mitjà per subvenció	123	126	139	141	145	148	141

G2. Increment de l'oferta d'habitatge de protecció oficial per a dones en situació de vulnerabilitat.

A continuació es mostren les dades per als anys 2017 i 2018 relatives a **dones adjudicatàries d'habitatge de protecció oficial**:

	2017		2018	
	Núm.	%	Núm	%
Entre 0 i 1,5 IRSC	43	18,78%	223	34,31%
Entre 0 i 2,5 IRSC	77	33,62%	297	45,69%

G3. Millora de l'accés a la informació dels beneficis del carnet de monoparentalitat femenina.

Els CSS informen, entre d'altres temes, sobre els beneficis del carnet de monoparentalitat femenina, tot i que l'atorgament correspon a la Generalitat de Catalunya.

Des de la implantació a deu CSS de la prova pilot "Vine", a través de la qual es van incloure sessions d'acollida grupals per millorar la informació facilitada sobre els diferents recursos de la cartera de serveis socials bàsics, no s'ha avançat en aquesta línia.

G4. Assessorament específic a les famílies monoparentals femenines en matèria jurídica, de drets socials i d'habitatge.

L'actuació específicament no s'ha iniciat, en el sentit que no existeix un assessorament específic per a famílies monoparentals femenines en matèria d'habitatge. Tot i així, **les oficines d'habitatge ofereixen orientació i assessorament jurídic en aquesta matèria**, tant individual com per a col·lectius concrets.

D'altra banda, **els punts d'informació i atenció a les dones ofereixen assessorament jurídic especialitzat per a dones sobre dret civil i penal, família i estrangeria.** A més a més, des de la intervenció comunitària del servei s'organitzen grups adreçats a famílies monoparentals per tal d'oferir assessorament sobre les diferents qüestions vinculades a l'àmbit jurídic i donar-hi resposta.

G5. Increment del nombre de pisos destinats a dones en situació de violència masclista o famílies monoparentals femenines.

Tot seguit s'exposen les **dades d'adjudicacions de pisos destinats a dones en situació de violència i a famílies monoparentals femenines:**

	2017		2018	
	Núm.	%	Núm.	%
Adjudicacions totals	229	100%	650	100%
Dones	117	51,09%	363	55,84%
Monomarentals	10	4,37%	24	3,69%
Violència Masclista	2	0,87%	25	3,84%

Com s'observa, **més de la meitat dels habitatges adjudicats s'han destinat a dones (55,84%).**

Si bé s'ha incrementat en nombres absoluts, el percentatge destinat a famílies monoparentals femenines ha disminuït lleugerament respecte a l'any anterior. Per contra, s'ha produït un increment de 3 punts en el percentatge d'habitatges destinats a dones en situació de violència masclista.

G6. Exploració de models alternatius de tinença d'habitatge que facilitin l'accessibilitat, com ara les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús o els pisos compartits.

S'han explorat models alternatius de tinença d'habitatge en dos àmbits: cohabitatge i habitatge compartit.

Pel que fa al cohabitatge, actualment s'han completat 2 projectes (33 habitatges), 4 projectes tenen ja la llicència d'obres (89 habitatges) i el maig del 2019 s'han licitat 3 nous solars amb una previsió de 107 habitatges més.

L'experiència acumulada en els dos concursos anteriors permetrà millorar les licitacions futures. Aquestes millores i el seguiment de les promocions i projectes es duen a terme en el marc de la Taula d'Habitatge Cooperatiu, un grup de treball del Consell de l'Habitatge Social on hi participen els agents implicats. Alhora, la promoció del cohabitatge s'ha fet també mitjançant la Festa de Cohabitatge 2018, on es van presentar les iniciatives en marxa.

Quant a l'habitatge compartit, el 2018 s'han destinat 2.570 ajuts per valor de 794.710,23 euros per al pagament d'un lloguer compartit. L'any anterior aquestes xifres van ser de 2.016 ajuts, amb un cost de 592.945,80 euros.

En relació amb el lloguer d'habitacions en el marc del projecte B-Mincome, aquesta és l'única política que no s'ha pogut desplegar de manera satisfactòria. Tot i que el disseny inicial preveia que s'adreçaria a 100 famílies, prèviament al sorteig celebrat el novembre del 2017 ja es va veure que només unes 36 unitats de convivència podien complir els requisits: que el pis fos de propietat i que, atenent els metres quadrats de l'habitatge i el nombre de residents, hi hagués alguna habitació lliure. Per tal de mantenir l'aleatorietat de l'assignació, finalment es va decidir sortejar fins a 24 places.

La implementació va patir diferents entrebancs. Inicialment estava previst fer-ho en el marc d'un conveni amb un dels operadors d'habitatge d'inclusió i emergència, però es va haver de descartar. Diferents condicionants de tipus jurídic i administratiu en van dificultar la posada

en marxa, i altres circumstàncies (en alguns casos hi havia habitacions disponibles però tenien la guarda compartida, en altres hi havia problemes de salut que no permetien llogar una habitació per risc, etc.) van fer que finalment només s'iniciessin accions en 3-4 habitatges.

Actualment aquest és el nombre de domicilis on possiblement s'arribarà a concretar el lloguer d'una habitació. S'estan fent les reformes per poder-ho concretar i signar els contractes.

El projecte B-Mincome va acabar en data de 31 d'octubre de 2019.

Objectiu H. Garantir l'accés prioritari a l'habitatge de dones en situació de vulnerabilitat.

H1. Promoció i millora de la coordinació entre els serveis de proximitat i de detecció de situacions de vulnerabilitat que intervenen en els processos d'accés a l'habitatge: serveis socials, etc.

En el període anterior es va produir la integració en l'IMSS de dues direccions amb atenció directa a situacions de vulnerabilitat, la Direcció de Serveis d'Intervenció Social i la Direcció d'Urgències i Emergències Socials, de manera que van generar sinergies positives.

Actualment es treballa per millorar la coordinació amb la Direcció de Serveis Territorials Socials Bàsics, impulsant els mecanismes que ja hi ha i, si escau, introduint elements de millora.

H2. Formació en perspectiva de gènere i interseccionalitat al personal dels serveis esmentats, particularment dels CAP. Entre d'altres, s'haurien de proporcionar eines per detectar situacions de vulnerabilitat, per comunicar-les i derivar-les.

Aquesta actuació està en fase de programació conjuntament amb el Consorci Sanitari de Barcelona (CSB).

H3. Millora de les vies d'accés a informació relativa als recursos disponibles sobre habitatge i simplificació dels processos d'accés a aquests recursos.

Per donar resposta a aquesta actuació s'han dut a terme les actuacions següents:

- **Implementació del sistema Qmatic a les deu oficines d'habitatge** i elaboració d'un projecte de millora del servei d'atenció.
- **Revisió i reedició de la Guia de l'habitatge**, amb informació sobre els serveis, ajuts i subvencions disponibles a la xarxa d'oficines de Barcelona.
- **Edició i distribució de diversos fullets informatius**: catàleg de serveis, borsa de lloguer, ajuts a la rehabilitació, etc. En paral·lel, creació d'una xarxa de distribució sistemàtica per nodrir les oficines dels materials vigents.
- Organització de **jornades de portes obertes per visitar els pisos de l'IMHAB**.
- Organització de **l'exposició i la jornada sobre allotjaments de proximitat provisionals (APROP)**, per donar a conèixer els nous models d'allotjaments, individual i doble, impulsats per l'Ajuntament. Durant el període s'han exposat a l'entorn del museu HUB i als jardinetes de Gràcia.
- **Integració del web del nou Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació (IMHAB) en el web de l'Ajuntament de Barcelona**. Creació del blog "L'habitatge en

dades" per avançar cap a la transparència, amb inclusió d'un plànol interactiu de les promocions d'habitatge en construcció en sòl públic.

- Desenvolupament de les **campanyes "Si rehabilitem l'habitatge, guanyem qualitat de vida"**, entorn dels ajuts a la rehabilitació d'edificis i habitatges, i **"Tu tens la clau per fer de Barcelona una ciutat més justa"**, per a la captació d'habitatges amb destinació a la borsa de lloguer.

H4. Disseny de programes de seguiment individualitzat dels casos de desnonament que permetin identificar i atendre els factors que han portat a la pèrdua de l'habitatge. Reforç de l'assessorament i acompanyament d'aquests casos.

Les oficines de l'habitatge disposen de serveis de mediació, que actuen en situacions d'impagament o de dificultats de pagament de la hipoteca o el lloguer, i també en casos d'ocupació sense títol habilitant, amb l'objectiu de facilitar un acord entre les parts que possibiliti el manteniment de la unitat de convivència a l'habitatge.

En el període anterior es van dur a terme accions específiques que donen resposta a l'actuació plantejada:

- **Unificació**, sota la direcció de Programes d'Actuació per a l'Ús Digne de l'Habitatge, **dels tres serveis de mediació en relació amb l'habitatge**, fet que va permetre unificar els criteris d'intervenció.
- **Creació d'un equip especialitzat que gestiona el servei d'Ofideute**, cosa que va suposar una millora en el seguiment de les accions que duu a terme la Generalitat de Catalunya i en la interlocució amb les persones usuàries.
- Important **augment del nombre d'unitats de convivència ateses per la Unitat Contra l'Exclusió Residencial (UCER)** en situació de risc de desnonament¹:

Habitatge està revisant els seus sistemes de recollida d'informació per incorporar, entre altres qüestions, la recollida de dades desagregades i altres indicadors rellevants des d'una perspectiva de gènere.

Evolució de les unitats de convivència ateses per la UCER:

Any	Atencions	Variació
2014	679	-
2015	1.020	+ 50,9%
2016	1.574	+ 54,3%
2017	2.351	+ 49,4%
2018	2.270	- 3,4%
2019 (gener a octubre)	1.905	---

H5. Ajuts a l'IBI per a les dones amb menys recursos

L'any 2018, el Departament de Transversalitat de Gènere va fer una anàlisi des de la perspectiva de gènere dels ajuts anuals a l'IBI atorgats el 2017.

Actualment s'està elaborant aquest informe amb dades dels ajuts concedits l'any 2018.

¹ Aquest augment es deu a la tasca de seguiment i proactivitat efectuada, no a un augment dels processos de desnonament a la ciutat. Les dades ofertes pel Consell General del Poder Judicial mostren una tendència a la baixa dels desnonaments a la ciutat des del 2013, quan se'n produeix el nombre més alt, amb 3.289, fins al 2018, quan s'han reduït fins als 2.381.

Objectiu 1. Combatre la pobresa energètica i millorar l'habitabilitat i les condicions dels habitatges de dones en situació de pobresa o vulnerabilitat.

I1. Inclusió de la perspectiva de gènere en les convocatòries d'ajuts per a la rehabilitació d'habitatges i edificis.

Els programes destinats a l'ajut a la rehabilitació d'edificis i habitatges són gestionats i finançats pel Consorci de l'Habitatge de Barcelona.

Els ajuts a les obres de rehabilitació d'interior d'habitatge i el programa de cohesió social (destinats als veïns i veïnes d'una comunitat que no poden assumir la seva quota de participació en la despesa per executar les obres) estableixen criteris que estan relacionats amb els ingressos econòmics de la unitat familiar de la persona sol·licitant, sense establir cap criteri de gènere.

Atès que els estudis mostren que la pobresa té una incidència més gran en dones, és d'esperar que les persones destinatàries d'aquests programes siguin majoritàriament dones soles o famílies monoparentals femenines.

De totes maneres, i per tal de poder conèixer millor els resultats de les polítiques d'ajuda a la rehabilitació des d'una perspectiva de gènere, **s'està treballant per generar un sistema d'informació que permeti recollir totes les dades de les polítiques d'habitatge desagregades per sexe.**

I2. Increment dels ajuts a la rehabilitació assumint-ne el 100% i revisió del criteri d'accés per nivell de renda, establint una renda superior en cas de llars monoparentals femenines.

Ara per ara no s'han incorporat criteris en relació amb les llars monoparentals femenines.

S'han reformulat els ajuts a l'interior dels habitatges per tal d'adequar-los més a la població amb molt baixos recursos a la qual s'adrecen, i es planteja el model de claus en mà. Les persones o unitats de convivència a les quals es concedeix la subvenció no reben uns ajuts per efectuar la millora del seu propi habitatge, sinó que és la mateixa Administració qui, a través d'una sèrie d'empreses adjudicatàries, porta a terme la millora.

Evolució dels ajuts a l'interior de l'habitatge:

Any	Núm. Habitatges	Subvenció (€)	Variació (%)
2015	15	139.498,99	-
2016	65	333.250,19	+ 138,9
2017	226	2.835.615,42	+ 750,9
2018	136	2.290.974,17	-19,2

Ajuts del Fons de cohesió social a la rehabilitació atorgats fins a novembre del 2019:

Convocatòria	Núm. Habitatges	Subvenció (€)
Elements comuns	8	16.882,12
Finques d'alta complexitat	203	1.300.675,52

13. Millora de les vies d'accés a la informació relativa als ajuts per combatre la pobresa energètica i simplificació dels processos per obtenir-los.

En el període anterior es va completar la implantació dels punts d'assessorament energètic (PAE) a les oficines de l'habitatge, que proporcionen informació directa sobre com cal actuar en cas de talls de subministrament, mecanismes per reduir la despesa, informació relativa a la factura (per entendre-la i ajustar-la a les necessitats) i informació per a la tramitació d'ajuts.

La facilitat d'accés al servei que aquesta implantació ha suposat es posa de manifest en l'evolució de les dades:

	2016	2017	2018
Persones ateses al servei	1.533	15.129	13.301
Intervencions a domicili	118	1.378	1.430
Nombre de talls gestionats	83	161	362
"Informes de risc d'exclusió residencial" (IRER) positius	99	2.117	2.270

D'altra banda, s'han mantingut les diferents accions per donar a conèixer els drets energètics de la ciutadania i els serveis que ofereix l'Ajuntament.

14. Reforç dels programes de rehabilitació d'edificis afectats per patologies, com ara l'aïllament tèrmic insuficient.

Com mostra la taula següent, s'ha mantingut l'increment de l'import dels ajuts a la rehabilitació concedits:

Any	Habitatges	Subvenció
2015	10.000	27.484.344,48 €
2016	12.337	25.431.083,56 €
2017	18.292	31.425.038,70 €
2018	14.217	32.338.956,81 €

Els ajuts concedits durant el 2018 es distribueixen de la manera següent:

Convocatòria	Habitatges	Subvenció
Elements comuns	13.627	23.980.751,54 €
Interiors hab. Borsa	136	2.290.974,17 €
Finques d'Alta Complexitat	454	6.067.231,10 €
TOTAL	14.217	32.338.956,81 €

15. Pressió a les energètiques perquè ofereixin una regulació tarifària en funció de variables que incloguin el nivell d'ingressos i les necessitats particulars segons l'edat, l'estat de salut i la composició de la llar.

Aquesta actuació està pendent de programació.

16. Garantia de subministraments bàsics d'energia —gas i electricitat—, amb gratuïtat per a dones sense recursos.

La garantia en els subministraments neix de la prohibició de tall a les persones usuàries que tinguin la condició de vulnerables. Periòdicament, les subministradores fan arribar a l'Ajuntament les llistes de clients i clientes a qui tallaran el subministrament per tal que l'IMSS, a través de l'informe d'exclusió residencial, certifiqui aquelles persones que tenen la condició de vulnerables i, així, s'eviti el tall.

L'any 2018 es van aturar 11.248 talls de subministrament: 2.595 IRER tramitats directament als punts d'assessorament energètic, més 8.853 clients i clientes en risc d'exclusió social acreditats a través de les llistes enviades per les empreses subministradores als serveis socials. Això significa un increment del 124% i del 22,6%, respectivament.

L'increment està relacionat amb l'augment de les atencions efectuades, bàsicament a causa del nombre progressiu de persones que coneixen els serveis (PAE), que en el marc de l'activitat general d'assessorament i suport que desenvolupen gestionen aquests tràmits.

Els PAE es van crear el 2017, amb deu punts d'atenció a la ciutat. **Durant el primer any el 67,9% (5.746) de les persones ateses van ser dones, un percentatge que el 2018 ha estat del 68,4% (9.098).**

Salut

Objectiu J. Lluitar contra la malnutrició i la mala alimentació derivada de les situacions de pobresa, tant de les dones com de les seves famílies.

J1. Garantia d'accés universal a una dieta equilibrada mitjançant mesures com la Targeta Barcelona Solidària.

La Targeta Barcelona Solidària és una targeta moneder creada per l'Ajuntament de Barcelona per fer més àgil el pagament dels ajuts d'alimentació que es donen des dels centres de serveis socials (CSS) a persones sense recursos.

La targeta es pot utilitzar en qualsevol establiment d'alimentació, grans superfícies i mercats municipals. A més de la targeta, els CSS atorguen ajudes directes per mitjà de xec, transferències o en metàl·lic.

La taula següent mostra l'**evolució dels ajuts atorgats a la ciutat de Barcelona des dels CSS en concepte d'alimentació:**

Ajuts atorgats a dones:

	2017		2018	
Concepte específic:	Ajuts	Import (€)	Ajuts	Import (€)
Alimentació persones adultes	2.532	349.518,88	2.753	369.463,90
Alimentació famílies amb menors	5.031	912.039,07	6.657	1.193.827,51
Vals tiquets restaurant	13	1.218,97	21	1.642,50
TOTALS	7.576	1.262.776,92	9.431	1.564.933,91

Ajuts atorgats a homes

	2017		2018	
Concepte específic:	Ajuts	Import (€)	Ajuts	Import (€)
Alimentació persones adultes	1.535	204.082,93	1.622	197.020,24
Alimentació famílies amb menors	957	207.946,17	1.118	220.773,61
Vals tiquet restaurant	11	930,18	45	3.376,20
TOTALS	2.503	412.959,28	2.785	421.170,05

Cal afegir també els **ajuts especials d'emergència atorgats a través del Fons d'Infància, un ajut extraordinari per a famílies vulnerables** destinat a cobrir les necessitats bàsiques de subsistència (roba, alimentació i material escolar) d'infants de 0 a 16 anys. El fons, que es convoca des de l'any 2015, s'adreça també a famílies monoparentals.

Durant els anys 2018 i 2019 els imports dels ajuts han estat els següents:

- Famílies amb un fill o filla: 100 euros al mes.
- Famílies amb dos fills o filles: 175 euros al mes.
- A partir del tercer fill o filla i successius, s'afegeixen 50 euros al mes per infant.
- Per a les famílies monoparentals, s'afegeix un ajut complementari de 100 euros al mes, amb un màxim de 800 euros l'any al 2019.

Les dades relatives a la convocatòria del 2018 són aquestes:

- 13.967 ajuts per a infants aprovats per un import de 10.595.075 euros.
- **2.254 ajuts per a famílies monoparentals, encapçalades majoritàriament per dones, per un import de 2.008.700 euros.**

J2. Garantia de la disponibilitat energètica i de l'accés a les instal·lacions adequades per cuinar en condicions de salubritat i seguretat.

L'any 2015 es va desplegar un projecte pilot de pobresa energètica entre el novembre i el març del 2016 a la ciutat de Barcelona.

L'experiència d'aquests projectes pilot, tant des del seu vessant de la defensa de drets energètics i de millora de l'eficiència energètica com des de la dimensió de la promoció de l'ocupabilitat de col·lectius en situació de vulnerabilitat energètica, ha estat referent per al desenvolupament d'un servei de ciutat d'atenció a les persones que anés un pas més enllà: tant pel que fa al territori —que abastés tots els districtes de Barcelona— com pel que fa al públic objectiu —que es constituís com un servei universal i no només d'accés a persones en situació de més fragilitat.

Els **punts d'assessorament energètic de Barcelona es fonamenten en tres grans eixos de treball i intervenció**: l'eix de garantia de drets i de millora de l'eficiència energètica, l'eix de promoció de l'ocupabilitat i l'eix comunitari i d'empoderament ciutadà. Aquestes tres línies d'actuació orienten la intervenció que es porta a terme de manera quotidiana des dels onze punts d'atenció de la xarxa.

Durant el 2018 l'eix de garantia de drets i de millora de l'eficiència energètica va atendre un total de 13.301 persones (el 2017 van ser 8.462) des dels tres àmbits d'intervenció que configuren el servei: el servei informatiu energètic, el servei d'assessorament energètic i el servei d'intervenció a la llar.

Pel que fa a l'eix comunitari i d'empoderament ciutadà, l'any 2018 es va arribar a 2.492 persones a partir de 188 tallers de prevenció i de capacitat, amb el suport d'una gran diversitat d'entitats, institucions, iniciatives i plataformes ciutadanes (l'any 2017 es van atendre 723 persones a través de 117 actuacions).

Pel que fa als ajuts econòmics per arranjament de la llar, l'any 2018 es van atorgar 2.863 ajuts per un import de 896.169,05 euros (el 2017 es van atorgar 4.301 ajuts per un import de 1.142.978 euros).

J3. Realització d'activitats formatives i de sensibilització sobre alimentació saludable tenint en compte les perspectives interseccional i de gènere.

Els **programes escolars de promoció de l'alimentació saludable i l'activitat física** que ofereix l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) tenen una cobertura àmplia, i **se n'actualitzen progressivament els continguts incorporant-hi la perspectiva de gènere i intercultural**. La participació durant el curs 2018-2019 va ser la següent:

- "Creixem sans" (4t de primària: 71 centres / 2.580 alumnes.
- "Creixem més sans" (6è de primària): 41 centres, i 2 d'educació especial / 1.475 alumnes.
- "Canvis" (2n d'ESO): 76 centres i 1 d'educació especial i 1 unitat d'escolarització compartida / 5.600 alumnes.

L'alimentació saludable ha estat objecte de priorització en diverses taules de salut comunitària dels barris participants en el programa "Barcelona Salut als Barris"; a tall d'exemple:

- El **programa "Cuinar més amb menys"**, desplegat al barri de les Roquetes amb la col·laboració de l'ASPB, pretén facilitar l'accés a l'alimentació saludable a persones usuàries del banc d'aliments. Durant el 2016 es va comprovar l'efectivitat d'aquestes actuacions en l'estat de salut tant físic com psicològic. L'any 2018 hi van participar 40 dones i 5 homes.
- Al Bon Pastor i Baró de Viver s'ha creat un grup de treball i un projecte global per intervenir en aquest àmbit, des de les recomanacions individuals de l'atenció primària fins a actuacions en comerços.
- L'any 2018 van participar 10 persones en el **programa "Endavant'a'l"**, per a persones de més de 65 anys, i 90 alumnes de 5è curs d'educació primària en l'"**Endavant'a'l júnior**". El programa "**Fotoexplora**" va arribar a un total de 319 escolars.
- Als barris del Besòs i el Maresme va tenir lloc en forma pilot el **taller "Creixem jugant"**, sobre alimentació saludable, per a famílies amb infants de 0 a 3 anys, i hi van participar 7 famílies; a més, es va dur a terme una **activitat de sensibilització, "Frutellón"**, integrada en la cursa interescolar del Besòs i el Maresme, en què van participar 850 escolars i es van lliurar 1.500 bols de fruita.
- A Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona, s'organitzen **tallers de cuina per promoure l'alimentació saludable i d'aprofitament**. L'any 2018 hi van participar 17 persones, 11 de les quals eren dones.

Objectiu K. Assegurar l'accés universal a la salut de les dones.

K1. Desplegament d'accions positives que garanteixin l'accés prioritari a l'atenció sanitària dels col·lectius de dones especialment vulnerables.

En el moment d'elaborar l'EFPP, el marc legislatiu no garantia l'accés universal a l'atenció sanitària, i es produïen diverses incidències de manca d'atenció o facturació de l'atenció a persones sense targeta sanitària i en situació de vulnerabilitat. A partir del 2016, la constitució del Comitè d'Accés Universal, amb la participació del Consorci Sanitari de Barcelona, la Direcció de Salut i la Direcció d'Atenció i Acol·lida a Immigrants, permet gestionar incidències i fer propostes de millora. Els resultats principals han estat la **retirada de cartells dissuasius respecte a l'atenció sense targeta als centres sanitaris, una resolució de CatSalut que introdueix la declaració responsable de no tenir prou recursos per poder accedir gratuïtament a l'atenció urgent en cas de no disposar de targeta, i sessions formatives al personal dels centres sanitaris.**

A més, durant aquests anys **s'han reforçat els circuits d'empadronament actiu com a porta d'entrada a serveis com l'atenció sanitària**, amb la constitució de la Taula d'Empadronament i mantenint una interlocució periòdica amb el món associatiu per identificar les traves principals i les seves vies de resolució.

Tot i que la Llei catalana d'universalització de l'assistència sanitària (2017) i el RDL sobre l'accés universal al Sistema Nacional de Salut (2019) han millorat el marc legislatiu, es manté el marc del Comitè d'Accés Universal per al seguiment de qualsevol incidència.

K2. Reforç de la cobertura dels programes i serveis de tipus preventiu (cribratge de càncer de mama, protocols de detecció precoç del càncer de coll d'úter...) perquè arribin a totes les dones.

Si bé el programa de cribratge de càncer de mama és competència exclusiva del CatSalut, **amb relació al cribratge de càncer de coll d'úter s'ha incorporat una prova més efectiva: la de detecció del VPH.**

K3. Exploració i aplicació de mesures per garantir l'accés a complements i prestacions bàsiques (ulleres, audiòfons, tractaments bucodentals, compreses, bolquers, etc.) per als col·lectius més vulnerables. Cal tenir presents sobretot els tractaments crònics farmacològics com a mesura estructural d'empobriment.

Pel que fa als tractaments farmacològics, el copagament establert pel RDL16/2012, i especialment el de la població en edat activa, d'un 40% i sense topalls, genera moltes situacions de dificultat o impossibilitat d'atendre el pagament de tractaments prescrits, sobretot els crònics. Aquest fet provoca que des de l'IMSS, tant serveis socials bàsics territorials com equipaments especialitzats, **es concedeixin uns ajuts individuals que durant el 2018 han beneficiat 1.203 persones, per un import de 99.850 euros.** Addicionalment, des del 2016 el Departament de Salut de l'Ajuntament finança ajuts a través de convenis amb Creu Roja i Banc Farmacèutic. Durant el 2018 aquests han arribat a 1.037 persones (52% dones), per un import de 68.000 euros.

El juliol del 2018 es va posar en marxa un servei municipal d'odontologia i podologia per a persones en situació de vulnerabilitat. A partir del novembre del 2018 aquest servei es trasllada a la seva ubicació actual, el centre del Consorci Sanitari de Barcelona del carrer de Viladomat, i consolida la seva activitat els cinc dies de la setmana.

El primer ofereix a persones en situació de vulnerabilitat econòmica o socioeconòmica, ateses pels diferents serveis socials municipals, serveis específics d'odontologia no inclosos en la cartera de serveis d'odontologia contractada pel CatSalut a l'atenció primària, com ara tractament de càries en persones més grans de 14 anys, tractament d'arrels, pròtesis removibles, fèrules de descàrrega o higiene dental i curetatges. **A finals del 2019, s'havien efectuat 7.104 visites a 1.201 persones (52% dones).**

El **servei de podologia** és una atenció sanitària no inclosa a la cartera de serveis del Servei Nacional de Salut, excepte el tractament del peu diabètic. La cartera de serveis municipals inclou quiropòdia bàsica (tall d'ungles, deslaminació d'hiperqueratosi puntual o helomes), onicocriptosi, onicomicosi, onicogrifosi, dermatomicosi, papil·lomes o cures. **A més d'atendre 71 persones (48% dones) en situació de vulnerabilitat i necessitat d'atenció sense recursos per assumir els costos dels tractaments, es manté aquest tipus de servei**, del qual ja gaudien, als exmutualistes del PAMEM.

K4. Formació en perspectiva de gènere al personal sanitari per tal d'evitar la medicalització de malestars associats al rol de gènere tradicional, per saber detectar i atendre adequadament possibles situacions de violència masclista a través dels serveis de salut, i per desestigmatitzar i evitar prejudicis de gènere.

Des del Departament de Salut es continua treballant en el mapa d'actius de salut, una eina que, entre les seves funcions, té la de ser utilitzada en la prescripció social a l'atenció primària. Aquest mapa també s'utilitza per lluitar per la desmedicalització dels actes sanitaris. **Des del 2016 es treballa juntament amb el CAPS (Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris) amb l'objectiu de fomentar la participació de les dones en la salut**, promoure les polítiques de salut per a les dones, proporcionar a les dones l'accés a la informació i als recursos per millorar la seva salut i qualitat de vida, etc. El mapa d'actius en salut s'ha continuant treballant de manera conjunta amb el personal sanitari per tal de facilitar l'accés a la informació i la seva usabilitat per a la prescripció social.

També s'han portat a terme diverses accions formatives, en les quals s'ha incidit sobretot en l'àmbit de la cura de persones malaltes o dependents i en el de les malalties cròniques, àmbits en els quals el rol de gènere tradicional hi té un paper rellevant. Finalment, s'està treballant la recollida de projectes comunitaris que puguin atendre situacions de violència masclista.

D'altra banda, durant el període del juliol del 2018 al juliol del 2019, des dels punts d'informació i atenció a les dones (PIAD) s'ha continuat programant el taller "Dona i esport" en un CAP de cada districte, amb l'objectiu de prevenir i promoure la salut i el benestar de les dones. S'han continuat organitzant xerrades d'assessorament jurídic i tastets dels tallers dels PIAD que incorporen la perspectiva de gènere als CAP que ho han sol·licitat. Així mateix, s'han fet presentacions del servei i del dispositiu municipal de violència masclista al personal sanitari.

Durant el 2019 els PIAD van participar en la I Jornada del Pla de Salut Mental, en el marc d'una de les taules d'intercanvi: "Promovem vincles, impulsem la força dels grups".

K5. Reforç de l'atenció psicològica amb perspectiva de gènere i per a les dones cuidadores principals.

Durant el 2019, des dels PIAD s'ha establert un primer contacte amb el nou Espai Barcelona Cuida per tal de dissenyar línies de treball conjuntes i aprofitar els recursos existents en la xarxa municipal, facilitant-hi l'accés a les dones cuidadores. Les accions, actualment en fase de disseny, s'encaminarien a proveir d'espais d'assessorament jurídic i a donar a conèixer els PIAD i els serveis del dispositiu municipal per a dones en situació de violència masclista.

També s'ha plantejat la possibilitat de desenvolupar alguns dels tallers dels PIAD en un format adaptat a les necessitats de les dones cuidadores (potser més curt, de menys sessions o més intensiu), i la creació d'un grup, en col·laboració amb l'Espai i compartit amb el PIAD, adreçat a dones cuidadores.

D'altra banda, a partir de la convocatòria general de subvencions 2016 es va crear una nova línia, gestionada pel Departament de Salut, per donar suport a persones que cuiden familiars amb malalties o dependents.

K6. En matèria d'atenció psicològica, reforç de la coordinació amb els serveis socials, de salut i de mediació sociocultural de cara a integrar l'acompanyament i elaborar un diagnòstic. Cal centrar-se en els barris o districtes amb renda més baixa.

Diversos serveis donen resposta a aquesta actuació:

S'estan desplegant les taules de salut mental de districte com a espais tècnics de reflexió, intercanvi de recursos i treball col·laboratiu amb la missió de promoure, prevenir i millorar la salut mental del territori. Ja s'han iniciat les taules de Sant Andreu, Ciutat Vella, Nou Barris, Horta-Guinardó, Sant Martí i Sants-Montjuïc.

Actualment, la taula del districte de Ciutat Vella està dissenyant una formació en interculturalitat adreçada a professionals de la salut mental.

El servei d'interconsulta comunitària ofereix orientació i suport als agents de la comunitat que treballen amb persones amb trastorn mental, amb l'objectiu de fer-ne una detecció precoç i derivació als serveis sanitaris. S'adreça a professionals d'entitats dels barris i persones amb problemes de salut mental. El projecte es va iniciar el 2016 i dona cobertura a Sant Andreu (la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver). Al llarg del 2018 han participat 435 persones en les diverses activitats, i d'aquestes al voltant del 80% han estat dones. També s'han celebrat reunions amb els serveis i les entitats que treballen al territori, relatives a activitats conjuntes de prevenció i detecció precoç.

Els projectes SATMI (Sant Joan de Déu), SAPPIR (Fundació Hospital Sant Pere Claver) i Psiquiatria Transcultural (Vall d'Hebron) s'adrecen a persones immigrades.

A més, **en l'àmbit territorial, al Districte d'Horta-Guinardó hi ha el programa Interxarxes**, una experiència de treball en xarxa amb famílies, infants i adolescents que neix de la preocupació i la reflexió dels i les professionals dels serveis públics d'atenció a la infància (EAP, CSMIJ, Serveis Socials, EAIA) pel que fa a la manera d'intervenir amb famílies que presenten una problemàtica complexa i són ateses des de diferents serveis.

Els PIAD, com a servei adreçat a les dones, col·laboren amb el programa Interxarxes en la coordinació i l'abordatge dels casos interservei.

S'ha desenvolupat el projecte Konsulta'm, amb l'objectiu de detectar i intervenir precoçment en problemes de salut mental en adolescents i joves de 12 a 22 anys, mitjançant l'assessorament i orientació a professionals del territori, així com donant una resposta especialitzada i immediata a adolescents i joves amb dubtes o patiments. Es prioritza l'atenció a zones i barris en situació d'especial vulnerabilitat.

K7. Garantia d'accés lliure i gratuït als mètodes anticonceptius, tant farmacològics com no farmacològics, a dones en situació de pobresa o vulnerabilitat, i sobretot a dones en situació de violència i dones amb la menopausa. Potenciació dels mètodes de barrera, per l'efecte de doble prevenció que comporten.

Es continua treballant en l'Estratègia de ciutat de salut sexual i reproductiva. Dins d'aquest marc s'han elaborat uns tríptics informatius sobre els diferents mètodes anticonceptius, que estan disponibles en diversos idiomes.

Així mateix, s'està portant a terme una **tasca de difusió en tots els serveis de salut de la ciutat.**

K8. Reforç de les actuacions de formació i sensibilització per a la prevenció d'embarassos no desitjats, amb especial èmfasi entre adolescents (programa SIRIAN).

En el context de "Salut als barris", **s'ha continuat impulsant el projecte SIRIAN de salut sexual i reproductiva** fins a arribar a cobrir tots els barris en situació desfavorida. L'avaluació del programa i el seguiment d'indicadors en el darrer informe "La salut a Barcelona 2018" mostren una **clara reducció de la bretxa en la taxa d'embarassos no desitjats entre adolescents** en aquests barris enfront de la resta de la ciutat.

Aquest projecte s'adreça a dones d'entre 14 i 49 anys i a homes d'entre 14 i 29 anys. **El nombre de participants al llarg del 2018 ha estat el següent:**

- **Dones: 120 < 20 anys; 608 > 20 anys.**
- **Homes: 40 < 20 anys; 168 > 20 anys.**

El programa és d'actuació comunitària, extraescolar, però **se suma a intervencions de prevenció d'embarassos no desitjats en l'àmbit escolar, a través del programa "Parlem-ne, no et tallis!",** que es desenvolupa a l'educació secundària obligatòria (ESO), preferentment a 4t d'ESO. **Durant el curs 2018-2019 el van treballar un total de 72 centres escolars** (32% dels centres d'ESO de Barcelona) i 2 centres d'educació especial, 3 centres de programes de formació i inserció i 1 unitat d'escolarització compartida (UEC), **amb un total de 4.831 escolars implicats.**

Objectiu L. Facilitar l'accés a activitats esportives o de promoció de la salut pública a dones en situació de vulnerabilitat.

L1. Disseny d'una planificació específica de promoció de la salut i l'esport per a persones en situació de vulnerabilitat que prevegi, entre d'altres, l'accés amb preus reduïts als equipaments esportius municipals o als seus programes específics, la inclusió d'un criteri de gènere en el repartiment de les subvencions ordinàries, i la incorporació de les perspectives interseccional i de gènere en la revisió de la tarifació social.

Els centres esportius municipals (CEM) apliquen una política de descomptes en el seus preus d'abonament en funció de les circumstàncies personals:

- atur,
- abonament familiar,
- gent gran,
- família monoparental,
- família nombrosa,
- Targeta rosa,
- discapacitat,
- maternal/embarassades i
- equips femenins.

La política de reducció dels preus públics varia en funció del districte i del CEM, tot i que alguns són universals, com els d'atur i de monoparentalitat.

Per la seva rellevància en termes de gènere, cal destacar que **des d'inicis del 2019 s'ha aconseguit estendre el descompte per a famílies monoparentals, principalment encapçalades per dones, al 100% de les instal·lacions** (92,3% el 2017 i 94,8% el 2018). També la tarifa familiar s'ha estès fins a arribar a pràcticament totes les instal·lacions municipals, promociant l'activitat física tant per part de les dones com de les nenes del nucli familiar.

Mentre que algunes tarifes s'adrecen específicament a les dones, com la d'embaràs o la d'equips femenins, la perspectiva interseccional s'aplica a través d'aquelles que tenen en compte situacions que afecten especialment les dones, com les d'atur o gent gran.

D'altra banda, pel que fa a la inclusió de criteris de gènere en el repartiment de les subvencions ordinàries de caire esportiu, dins la campanya general de l'Ajuntament **cal destacar els programes "Suport a l'esport federat femení que competeixi en l'àmbit estatal"**, d'abast de ciutat i mitjançant el qual s'han atorgat 123.000 euros a 24 projectes, i **"Suport a l'esport femení"**, d'abast de districte i que ha atorgat 68.978 euros a 49 projectes.

A més dels programes específics, **també s'apliquen criteris de puntuació relacionats amb la promoció de la participació de la població femenina**, l'ús d'un llenguatge inclusiu i imatges no estereotipades de les dones en les comunicacions internes i externes, el fet de disposar d'un protocol de prevenció i actuació davant de casos d'assetjament sexual o per raó de sexe, disposar d'horaris d'entrenament prioritaris per als equips o grups femenins, o promoció de la presència de dones dirigents. De cara al 2020 s'ha proposat la incorporació, dins del programa de suport a l'esport federat femení que competeixi en l'àmbit estatal, d'un criteri de puntuació destinat a promoure la presència femenina en el cos tècnic i càrrecs dins d'aquest.

De manera paral·lela, cal destacar les **formacions en perspectiva de gènere adreçades a monitors i monitores** desenvolupades des del programa "Convivim", així com les promogudes pel Consell de l'Esport Escolar de Barcelona i finançades per l'IBE.

Finalment, els punts d'informació i atenció a les dones (PIAD), dins de la seva programació anual, segueixen oferint el **taller "Dona i esport"** a cadascun dels districtes de la ciutat.

L2. Reforç i difusió dels programes de l'IBE orientats a potenciar la pràctica esportiva de les dones (com el de Mares escoles), així com d'aquells que es proposen garantir-hi l'accés universal mitjançant la proximitat i la gratuïtat de les activitats ("Activa't als parcs", no només adreçat a gent gran, Caminades Barnatresc, etc.).

El principal projecte orientat a la promoció esportiva femenina és la **Cursa de les Dones**, que l'11 de novembre de 2018 va disputar la 14a edició amb un gran èxit de participació, en esgotar-se les 35.000 inscripcions màximes. Prèviament a la sortida, la periodista Maria Guixà, premi Dona i Esport al Mitjà de Comunicació 2015, va llegir un nou manifest per la plena igualtat de gènere en l'activitat física i l'esport. En la 15a edició, celebrada el 8 de novembre de 2019, hi participen 38.467 corredores.

En relació amb aquest esdeveniment, l'IBE desenvolupa un conjunt d'actuacions per promoure la pràctica continuada d'activitat física entre dones de totes les edats:

- Per preparar la participació en la cursa, entre octubre i novembre es programen dues **sessions setmanals d'entrenament** dirigides per professionals i amb diferents nivells d'intensitat. La participació mitjana diària en les vuit sessions fetes el 2018 va ser de 80 corredores.
- L'IBE participa en la **Fira Sport Woman** amb un estand on les participants recullen el dorsal i la motxilla. L'estand s'aprofita per donar a conèixer altres iniciatives de promoció esportiva, per convidar a adherir-se al manifest per la no-discriminació de gènere en esdeveniments esportius, i per distribuir el *Quadern Dona i Esport* de l'any en curs. Com a novetat en l'edició del 2018, el dorsal de la cursa va facilitar l'accés gratuït a les instal·lacions dels centres esportius municipals durant les setmanes posteriors a l'esdeveniment, si bé aquesta iniciativa no va tenir l'èxit esperat.
- En els centres educatius que participen en el **projecte "Mares escoles"**, destinat a fomentar la pràctica esportiva entre les mares de l'alumnat, es reparteixen dorsals gratuïts. Això permet que el programa arribi a noves comunitats educatives i que es produeixi una rotació. També s'ha buscat potenciar la participació en aquest projecte amb la inclusió d'un article al 12è *Quadern Dona i Esport*, que s'ha repartit per primer cop entre els centres d'educació primària i secundària.

Pel que fa a altres projectes de promoció de l'activitat física femenina, cal destacar els següents:

- El **premi Dona i Esport** i el *Quadern Dona i Esport*, que aquest any han celebrat la seva 12a edició.
- El manteniment dels programes **"Activa't als parcs"**, amb una mitjana de 250 assistents per sessió (en total 1.250 persones durant el període), dels quals aproximadament el 65% van ser dones; **"Ens movem"**, amb 533 participants, dels quals el 84% van ser dones, i les **Caminades Barnatresc**, en què el 58% de les 31.069 persones que hi van participar van ser dones.
- La inclusió de la perspectiva de gènere en la comunicació dels esdeveniments de ciutat, sobretot en les xarxes socials.
- El cicle de conferències "Valor de l'esport al segle XXI" es va inaugurar amb el **debate "Dona i esport: trencant estereotips"**.
- El juny del 2018 i el novembre del 2019 l'IBE va participar en el **workshop "Dones i esport" de l'INEFC**.

Condicions socials bàsiques, empoderament i participació social i política

Objectiu M. Promoure les condicions socials bàsiques, l'empoderament i la participació sociopolítica de les dones en situació de vulnerabilitat.

M1. Dotació d'un suport econòmic d'inclusió per a les llars i les persones amb dificultat per cobrir qualsevol necessitat bàsica, iniciant aquesta dotació per a les dones grans amb pensions no contributives, pensions per invalidesa i dones monoparentals.

Tot i que enguany no s'han atorgat ajuts per a persones amb pensions no contributives, sí que **s'ha incrementat el suport econòmic a altres col·lectius vulnerables**, tal com es detalla en l'actuació J1.

M2. Creació d'un programa d'atenció a dones en situació de sensellarisme, tenint en compte els recursos existents i els que haurien d'existir en l'àmbit sanitari, assistencial, d'habitatge i d'inserció, i fer-ho des d'una perspectiva de gènere.

Entre les persones sense sostre que pernocten al carrer es manté el predomini d'homes. En concret, durant el 2018 el 86,6% de les persones en situació de sensellarisme que viuen i pernocten al carrer són homes. Tot i així, **des dels serveis socials que atenen aquestes persones (SIS Medi Obert) es presta una atenció especial a les dones, atesa la seva doble situació de vulnerabilitat**, i es treballa la vinculació de manera intensiva.

Hi ha **altres serveis socials que atenen les persones en situació de sensellarisme** que viuen en els assentaments de la ciutat (naus i solars) i altres infrahabitatges amb dinàmica d'assentament, com poden ser els locals comercials ocupats. Es tracta de l'**OPAI (Oficina del Pla d'Assentaments Irregulars)** i del **SISFA rom (servei d'atenció social a famílies d'ètnia rom amb menors d'edat a càrrec que viuen en assentaments)**. La metodologia d'intervenció social amb aquests perfils està dirigida a les potencialitats de les persones progenitores i adultes de les famílies, i a garantir l'escolarització i el seguiment mèdic dels i les menors d'edat i les dones embarassades, que en moltes ocasions també són menors d'edat.

Atencions a persones sense llar de l'1 de gener al 31 de desembre de 2018:

Servei	Homes		Dones	
	Núm.	%	Núm.	%
OPAI	348	79,8	88	20,18
SISFA ROM	336	51,1	321	48,9
TOTALS	684		409	

Pel que fa als recursos d'allotjament i residència per a persones sense llar, **els allotjaments individuals Tànger per a persones soles o parelles es van posar en funcionament el maig del 2019. A més, està previst que a partir del segon trimestre del 2020 comencin a funcionar els allotjaments individuals per a famílies Alí Bei, mentre que els allotjaments individuals per a persones soles de Mestres Casals i Martorell es troben en fase de disseny, amb la previsió que entrin en funcionament el 2021.**

D'altra banda, **s'han dissenyat les reformes dels centres d'allotjament de primera acollida CPA Sarrià i CPA Zona Franca.**

A finals del 2019 està previst l'inici de les obres de dos centres per a persones sense llar, un dels quals està destinat específicament a dones en situació de

sensellarisme crònic. La previsió és d'unes 15 places en allotjaments col·lectius només per a dones. Els centres seran edificats i gestionats per la Fundació Assís, Centre d'Acollida, després que la Comissió Plenària d'Economia i Hisenda de febrer del 2018 aprovés la cessió dels terrenys municipals.

L'atenció a les persones sense llar en general, i específicament també per a les dones en aquesta situació, està modificant la metodologia d'intervenció centrada en les persones i de manera més personalitzada. Els nous centres s'han dissenyat tenint en compte espais més individuals on les persones puguin desenvolupar plenament les seves necessitats i més autonomia (habitacions individuals o dobles, així com petits allotjaments individuals on poder descansar, cuinar, higiene...).

Destaca també com a intervenció específica amb dones sense llar la creació de grups de dones com una activitat pròpia dels centres de dia per a persones sense llar, sempre que sigui possible per les dinàmiques i els perfils de les dones ateses en cada centre. Aquests grups tenen l'objectiu de poder generar sinergies, compartir experiències i actuar com a grups de suport.

També **s'ha establert un acord de col·laboració amb l'entitat Lola No Estás Sola, dedicada al treball amb dones en situació de sensellarisme,** amb l'objectiu de donar suport per a l'atenció social mitjançant un pis d'inclusió.

En l'adjudicació de pisos per a contingents s'ha aplicat el criteri puntuable de sensellarisme amb informe social. Això ha permès que ja el 2018 hagin accedit a pisos socials, de manera prioritària, persones procedents de recursos d'atenció a persones sense llar.

Encara que el perfil de persones usuàries d'aquest programa és majoritàriament masculí, les dones que pateixen les diferents formes d'exclusió residencial tenen un grau més alt de vulnerabilitat. Per aquest motiu, **les dones soles i les famílies monoparentals femenines gaudeixen d'un tracte preferent en l'assignació dels diferents recursos del programa, sobretot els residencials.**

Accés a recursos d'allotjament de l'1 de gener al 31 de desembre de 2018:

Indicador	Persones beneficiàries	2016	2017	2018
Persones allotjades a centres residencials	Dones	482	435	446
	Homes	3.531	3.015	3.294
Persones allotjades a habitatges d'inclusió	Dones	192	142	137
	Homes	151	119	110
Persones ateses a centres de dia	Dones	675	858	904
	Homes	4.776	6.417	7.166
Persones ateses a menjadors socials	Dones	2.405	1.245	2.641
	Homes	12.593	8.712	14.746
Persones adultes i menors ateses als equips de tractament	Dones	614		
	Homes	1.521		
Persones adultes ateses als SISFAROM	Dones	222	...	
	Homes	259	...	

Fins al desembre del 2018 s'han posat en marxa 110 places/dia d'allotjament. Aquest increment ha permès millorar l'atenció als grups següents:

- persones en situació de sensellarisme amb presència de malaltia mental, diagnosticada o no, amb seguiment mèdic o sense;
- famílies amb menors a càrrec que necessiten una atenció de llarga durada a causa de la seva situació socioeconòmica;
- joves sense llar i sense vincles socials ni familiars localitzats que viuen al carrer o estan sent atesos en centres dissenyats per a persones sense llar de més edat i amb més temps al carrer.

Finalment, des de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI s'ha encarregat un informe de recomanacions per introduir la mirada feminista en els equipaments d'atenció a les dones sense llar, actualment en fase d'elaboració.

M3. Redefinir el model d'atenció de serveis socials per garantir que s'hi inclogui la perspectiva de gènere i per reduir la percepció d'estigma de les dones que en fan ús.

El projecte Impulsem és un programa promogut per l'Ajuntament que es basa en un procés de reflexió i acció sobre els centres de serveis socials en relació amb la perspectiva de gènere. Així, **des del projecte Impulsem s'han portat a terme diverses actuacions que permeten garantir l'abordatge de la perspectiva de gènere** i que van en la línia de l'EFPP.

A principis del 2016 es va fer una anàlisi de la realitat social a Barcelona tenint en compte la bretxa i el biaix de gènere en els àmbits analitzats. A més de l'explotació, l'anàlisi i l'encreuament de les dades i la construcció d'indicadors, es van destacar les desigualtats i necessitats segons col·lectius específics (dones grans, cuidadores, desocupades de més de 45 anys, en situació de violència masclista...).

Alhora, a l'informe "Els CSS al 2015: demanda i activitat" es van analitzar les dades internes disponibles incorporant-hi la perspectiva de gènere sempre que fos possible, i identificant les àrees de millora.

A continuació es mostra la **tipologia d'actuacions que s'han desenvolupat i exemples concrets d'abordatge de la perspectiva de gènere** per a cadascuna de les dimensions:

Dimensió	Tipus d'actuacions	Exemples concrets d'abordatge de la perspectiva de gènere i EPP
Dimensió interna	Actuacions adreçades a direccions i professionals dels CSS amb el propòsit de contrastar i obtenir aportacions entorn dels temes següents: desafiaments i propostes dels CSS, portes d'entrada, primeres atencions, atencions de les USTAC i seguiment, sistemes d'informació.	el moment de seleccionar les persones participants les sessions, s'ha fet la distribució segons gènere els CSS. Cal assenyalar que els serveis socials són sector de treball feminitzat, per tant, la participació femenina sempre ha estat superior a la masculina. Així mateix, per a cadascun dels temes sobre els quals ha girat la reflexió dels equips de professionals, s'han explorat necessitats/especificitats de l'atenció a dones.
Dimensió externa	Actuacions que s'han desenvolupat amb diversos agents externs als CSS . Els temes sobre els quals s'ha reflexionat amb els agents externs són els següents: 1) l'accés als serveis socials, 2) els serveis i 3) la relació dels centres de serveis socials amb els diferents agents del territori.	Es va articular una sessió de treball amb la Direcció de Serveis de Feminismes i LGTBI en qualitat d'actor rellevant en l'acció dels CSS. Aquesta sessió es va celebrar el dia 31 de gener de 2017 amb el propòsit de recollir les seves aportacions i valoracions sobre els diversos temes enumerats en la columna del costat: l'accés als serveis socials, els serveis i la relació dels CSS amb els diferents agents del territori. S'han incorporat les aportacions pertinents i rellevants al document d'estratègia, fet que ha facilitat incloure la perspectiva de gènere en la definició de l'estratègia per als CSS (vegeu l'apartat 2.3).

Dimensió ciutadana	Actuacions que s'han portat a terme amb les persones ateses als CSS amb l'objectiu de recollir la seva opinió sobre els diversos temes que permeten fer una valoració del funcionament dels serveis socials: satisfacció, temps per ser atès/atesa, facilitat de contacte, horaris, utilitat i claredat de la informació rebuda, abordatge de la seva necessitat, respecte, confidencialitat en l'atenció, entre d'altres.	<p>a seleccionat les persones participants garantint la participació majoritària de dones, en consonància amb el perfil majoritari de les persones ateses als CSS.</p> <p>En el disseny metodològic dels grups focals que s'han fet amb persones ateses, s'ha tingut en compte la variable gènere per tal de copsar les diferències respecte a la percepció entre dones i homes ateses sobre diversos aspectes relacionats amb l'atenció rebuda i que s'han detallat a la columna del costat, "Tipus d'actuacions".</p>
---------------------------	---	---

Finalment, **la perspectiva de gènere també està incorporada al document estratègic del programa Impulsem**, "El desenvolupament estratègic dels centres de serveis socials", elaborat l'any 2016:

Línia document estratègic	Objectiu	Exemple d'abordatge de la perspectiva de gènere
Línia 1. Recuperar temps per a la intervenció social: eliminar la burocràcia.	1.2. Posar els sistemes d'informació com a suport del treball social i no a la inversa.	<p>Recollir indicadors segregats per gènere en la documentació i informació que es recopila en el moment en què es formula la demanda al CSS.</p> <p>En aquest sentit, es preveu la millora de la categorització de les variables de registre al SIAS (desagregació de dades per sexe, categorització de les variables sociodemogràfiques, demandes, respostes i problemes, etc.).</p> <p>En el marc del projecte SIRIUS - Nou sistema d'informació per als CSS, s'ha inclòs la categoria "No binari" en el desplegable de la variable "Sexe" en la recollida de dades personals del nou sistema.</p>
	1.4. Millora el circuit organitzatiu i d'atenció dels processos que tenen un impacte més gran als CSS	En el marc del projecte " Circuit de demandes d'estudi d'infància i adolescència en risc ", s'ha participat en el protocol d'exploració d'ofici de situacions d'infància en risc a la ciutat de Barcelona. El propòsit d'aquesta participació és ordenar el circuit, assignar el servei referent o complementari davant dels estudis d'infància en risc quan es treballa de manera conjunta amb els serveis d'atenció a la dona que pateix violència masclista. D'aquesta manera, s'hi dona resposta a partir d'una atenció integrada dels casos.
Línia 2. Fer de l'atenció grupal i del treball comunitari una part essencial de la resposta dels CSS.	2.1. Incrementar i potenciar el treball i l'acció grupal.	<p>Organització de tallers de prevenció de relacions abusives.</p> <p>Aplicació de protocols de violència masclista en l'atenció social.</p> <p>En l'avaluació de la prova pilot del projecte "Vine", la primera atenció en grup, les dades s'han analitzant desagregadament per gènere. Es plantegen estratègies específiques per a l'atenció i l'acompanyament a les dones que assisteixen a l'espai dels "Vine". Pel</p>

		<p>que fa al disseny i la configuració de la jornada dels "Vine" que es va celebrar el maig del 2019, es va tenir en compte el criteri de paritat en el moment de crear els grups de treball.</p> <p>En el marc dels projectes d'atenció grupal en els quals la majoria de participants són dones, s'ha promogut el treball d'eines per minvar els factors de risc de pobresa (per exemple, projectes destinats a famílies monoparentals femenines).</p>
	2.3. Impulsar la perspectiva comunitària en els CSS.	<p>Projectes d'acció comunitària amb grups i associacions de dones al territori "Fent xarxa". Aplicació de protocols de violència masclista en l'atenció social comunitària.</p>
Línia 3. Fer una organització més senzilla i més flexible.	3.3. Repensar les unitats d'atenció dels CSS: contingut, composició i dimensionament.	<p>Analitzar i establir la millor organització del seguiment indirecte vinculat a serveis o recursos (SAD, Làbora, menjadors, àpats en companyia, etc.).</p> <p>Reforçar els programes i les accions que tenen en compte les necessitats específiques de les dones, mitjançant la vinculació del programa Làbora i SAD i potenciant els serveis que tenen en compte la cura: SAD, Respir, Xarxa de Famílies Cuidadores.</p>
Línia 4. Enfortir la vinculació dels CSS amb els barris.	4.1. Reforçar el rol dels CSS com a promotors de l'organització i la gestió del treball en xarxa amb altres.	<p>Projectes de treball en xarxa que recullin la perspectiva de gènere per tal d'avançar cap a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones (tenint en compte la diversitat dels diferents col·lectius femenins).</p>
	4.4. Enfortir les eines d'anàlisi, programació i coordinació de la intervenció social del territori.	<p>Incorporar indicadors segregats per sexe en les accions d'intervenció social del territori.</p>
Línia 5. Facilitar l'accés dels i les professionals al coneixement especialitzat sobre els recursos, processos o estratègies d'intervenció que requereixen determinats temes o casos de més complexitat.	5.1. Definir i compartir, a nivell de ciutat, metodologies de treball i criteris d'atenció i organització de la intervenció.	<p>Establir una unitat de desenvolupament i suport tècnic que faciliti la sistematització de les millors pràctiques existents i la definició de criteris i metodologies de treball que es puguin compartir per tota l'organització, per exemple: l'entrevista com a espai i eina clau de la intervenció en el treball individual i familiar als CSS (tipologia, objectius, assignació i gestió del temps, dinàmica, contingut en funció de situacions o problemàtiques tipus). S'aprofundirà en la incorporació de la perspectiva de gènere en l'entrevista com a eina clau d'intervenció.</p> <p>En tots els documents i comunicacions oficials de l'Ajuntament de Barcelona es tenen en compte les orientacions que conté la Guia d'ús no sexista del llenguatge.</p>
	5.2. Formalitzar el reconeixement de l'expertesa en determinats temes perquè alguns professionals puguin exercir funcions d'assessorament amb els propis companys del centre o de districte (per exemple, trastorn per acumulació,	<p>Professionals amb expertesa en atenció a dones (que han patit violència) podran assessorar altres companys i companyes del seu districte i també de la ciutat, i millorar així l'atenció adreçada a les dones, així com difondre bones pràctiques en aquest sentit.</p>

	violència de gènere).	
	5.3. Identificar i facilitar l'accés a l'assessorament tècnic especialitzat per a l'abordatge dels casos més complexos (violència, incapacitacions, maltractaments, cultures minoritàries).	Que els professionals dels CSS tinguin al seu abast un assessorament especialitzat en temes propis d'atenció a les dones com la violència masclista.

Tot plegat guiarà el desenvolupament dels centres de serveis socials de Barcelona els anys vinents. A més, **el document estratègic esmentat s'ha traslladat a un Pla d'actuació per als CSS 2017-2019.**

Actualment s'està elaborant el proper Pla d'actuació, que també es basarà en l'estratègia fruit del procés participatiu de l'Impulsem.

M4. Ampliació del servei dels PIAD per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de xarxes des del treball comunitari.

Aquesta actuació es va desenvolupar en el període anterior, amb l'increment de la cobertura dels serveis d'assessorament jurídic i d'atenció psicològica, així com la incorporació de nou personal. En els dos àmbits es va ampliar el nombre d'hores destinades al treball comunitari, per la qual cosa **l'actuació es considera acabada.**

M5. Facilitació d'espais de trobada i dotació d'eines a les dones treballadores de les llars i del sector del turisme per donar suport a la seva autoorganització i la defensa dels seus drets.

Tal com estava previst, l'abril del 2019 es va inaugurar l'Espai Barcelona Cuida, un servei municipal pioner que pretén donar visibilitat a tots els recursos existents a la ciutat dins de l'àmbit de les cures, posant-los a l'abast de tothom. **La cartera de serveis que ofereix l'Espai s'estructura en dues línies:**

La **línia d'informació, orientació i assessorament** inclou el següent:

- Assessorament jurídic gratuït tant per a treballadores de la llar i de les cures en l'àmbit laboral, com per a famílies que necessiten contractar una persona per dur a terme les tasques de la llar i de cura d'un familiar o persona propera.
- Orientació sobre recursos de suport emocional i sobre formació professionalitzadora o certificats de professionalitat.

La **línia de formació, intercanvi i treball en xarxa** respon a una aposta pel reconeixement de la cura com a part central de la vida socioeconòmica, i promou la corresponsabilitat de tots els agents socials per reduir les desigualtats. Per això, l'Espai dona molta importància a la formació professionalitzadora per a la capacitat de les dones que treballen en l'àmbit de les cures, així com suport a les iniciatives d'economia social i comunitària relacionades amb aquest sector.

D'altra banda, el **projecte d'espai de trobada per a treballadores de l'àmbit de la neteja del sector turístic**, posat en pràctica al barri de Sant Martí, ha ofert a les treballadores conegudes com "cambreres de pis" un espai físic de trobada perquè puguin

realitzar formacions que en promoguin l'empoderament, l'autoorganització, la cohesió de grup i un vincle entre elles, i impulsar així la seva participació sociopolítica i la millora del seu benestar.

Per tal de fomentar la implicació directa de les dones en aquest espai, les activitats han estat coproduïdes pel sindicat de Las Kellys, que va participar activament tant en l'elecció dels tallers que més s'adequaven a les seves necessitats com fent un seguiment actiu del projecte, promovent la participació de les seves companyes de professió, i fent-ne difusió a través de les seves xarxes socials.

En una primera etapa, entre els mesos de juny i juliol del 2019, es van impulsar cinc tallers centrats principalment en el benestar i la salut física, que és el tema que genera més preocupació i demanda en aquest col·lectiu. En la segona etapa, entre setembre i desembre, es va reforçar la difusió de les activitats i es va diversificar la temàtica dels tallers, abordant aspectes emocionals i d'empoderament.

En total s'han impartit 18 tallers, als quals han assistit 40 dones.

Així mateix, s'ha col·laborat en la **implantació d'un servei d'informació i suport itinerant** en format de carretó, adreçat a dones treballadores de la llar. **S'han organitzat 11 sortides als districtes de les Corts i Sarrià - Sant Gervasi, 175 intervencions i 2 xerrades informatives**, destinades, respectivament, a famílies ocupadores i a treballadores domèstiques, **amb 13 persones assistents.**

Finalment, des del Departament de Promoció de Drets de les Dones i LGTBI s'ha convocat el **Premi 8 de Març - Maria Aurèlia Capmany, que en la seva XXXIII edició, sota el lema "Pa i roses", s'orienta a visibilitzar i combatre les desigualtats laborals que afecten les dones en tota la seva diversitat.** El premi del jurat, dotat amb 15.000 euros, va recaure en el projecte "Desenvolupament del projecte de la Creatura, Re (D) Productora Feminista", presentat per La Raposa del Poble Sec, SCCL. El premi del públic, amb una dotació de 3.000 euros, va recaure en el projecte "Cuinant polítiques poètiques", de Sindillar, el sindicat independent de dones treballadores de la llar, consistent en un servei transversal de cuina intercultural per a entitats feministes que facilita la inserció laboral, social i cultural de les dones immigrades.

Coincidint amb els actes del 8 de març, el mateix Departament organitza la **projecció del documental *Hotel Explotació***, de la directora Georgina Cisqueuella, en equipaments culturals, socials o comunitaris dels deu districtes de la ciutat. **El film mostra el procés d'empoderament i organització de les "kellys" per a la defensa dels seus drets laborals.**

Relació de projeccions:

- Centre Cívic Font de la Guatlla (Sants-Montjuïc)
- Casal de Barri Espai 210 (l'Eixample)
- Centre Cívic Trinitat Vella (Sant Andreu)
- Casal de Barri Pou de la Figuera (Ciutat Vella)
- Biblioteca Montserrat Abelló (les Corts)
- Centres cívics Casa Orlandai i Casa Sagnier (Sarrià - Sant Gervasi)
- Centre Cívic Guinardó (Horta-Guinardó)
- Centre Cívic Zona Nord (Nou Barris)
- Casal de Barri Ca l'Isidret (Sant Martí)
- Espai Jove La Fontana (Gràcia)

M6. B-Mincome: lluita contra la pobresa i la desigualtat. Suport municipal d'inclusió i desplegament de quatre polítiques actives.

B-Mincome és un projecte pilot de lluita contra la pobresa i l'exclusió en zones desfavorides de Barcelona, inscrit dins el programa Urban Innovative Actions de la UE, que té una durada de 24 mesos. Està dirigit per l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb ICTA i IGOP de la UAB, Ivàlua, la UPC, NOVACT i The Young Foundation.

El projecte combina una política passiva en la forma del Suport Municipal d'Inclusió (SMI) amb quatre polítiques actives d'inclusió sociolaboral en 1.000 llars vulnerables de deu barris de l'eix Besòs (Ciutat Meridiana, Vallbona, Torre Baró, les Roquetes, la Trinitat Nova, la Trinitat Vella, Baró de Viver, el Bon Pastor, la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme). El pilot ha servit per testar l'eficiència i l'eficàcia de combinar una renda d'urgència social com a facilitadora de millors itineraris per sortir de la pobresa que, en assegurar un ingrés mínim, amplii la llibertat d'acció de les persones participants i en millori les capacitats per prendre decisions en tots els àmbits de la seva vida. Es tracta de desenvolupar un ecosistema innovador de lluita contra la pobresa i l'exclusió que potenciï l'empoderament de les persones participants en el projecte i que redueixi la seva dependència dels subsidis i serveis públics i privats. **Hi han participat 950 llars vulnerables, que engloben un total de 3.764 persones, un 56% de les quals són dones, mentre que el 84% de les persones titulars de l'ajut SMI són dones.**

Des del setembre del 2018 fins al juliol del 2019 es van contractar 147 persones en plans d'ocupació codissenyats per les entitats dels territoris en projectes d'interès social i comunitari. Un total de 100 persones més estan participant en un programa de foment de l'emprenedoria en l'economia social, solidària i cooperativa (ESSC), de les quals prop de 40 estan impulsant projectes d'autoocupació en aquests sectors o col·laborant amb entitats ja existents que operen en l'àmbit de l'ESSC. Finalment, 276 persones participen en un programa de foment de la participació comunitària a través del qual han pogut entrar en contacte i col·laborar amb entitats del teixit social dels seus barris, així com crear projectes socials i comunitaris arrelats als seus territoris.

Objectius del projecte:

- **Implantar un suport municipal d'inclusió** per complementar els ingressos de les persones i les llars en situació de pobresa de deu barris de l'eix Besòs. El juliol del 2019 hi ha 950 unitats de convivència participants amb la distribució següent:

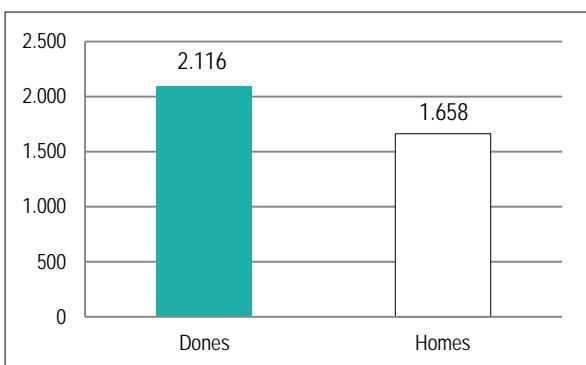
Districte	Llars	% sobre total	Persones	% sobre total
Nou Barris	448	47,2%	1.746	46,33%
Sant Andreu	220	23,2%	896	23,67%
Sant Martí	282	29,7%	1.132	29,99%
TOTAL	950	100%	3.774	100%

- **Transformar i interrelacionar diferents serveis i polítiques públiques de lluita contra la pobresa i l'exclusió** en un entorn integrat i coparticipat tant per organismes públics municipals com per agents socials i comunitaris dels barris on es desenvolupa el projecte.
- **Empoderar els i les habitants d'aquestes zones** perquè plantegin les seves pròpies estratègies de sortida de la pobresa, i enfortir l'acció comunitària en l'àmbit local, promovent la reflexió des de la base i la cocreació de polítiques i serveis.
- **Testar la futura renda municipal** com a eina d'inclusió, per tal de complementar la renda de les persones i les llars més vulnerables de la ciutat.

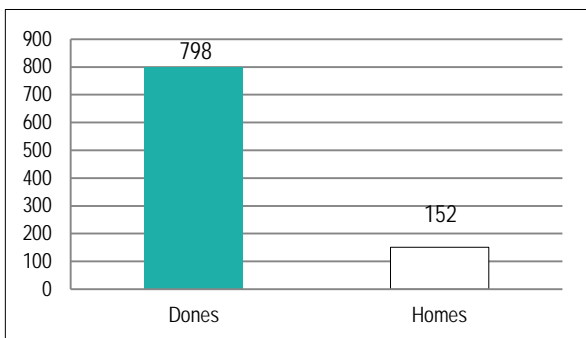
El Suport Municipal d'Inclusió es combina amb diverses modalitats de polítiques actives d'inclusió. Així, les llars beneficiàries del projecte participen de manera diferenciada d'acord amb deu grups de tractament en què es combinen quatre modalitats de participació:

1. Condicionada: la participació activa en una de les polítiques actives és obligatòria per percebre l'SMI.
2. No condicionada: la participació activa en una de les polítiques actives no és obligatòria per percebre l'SMI.
3. Limitada: els ingressos addicionals que la llar pugui aconseguir redueixen la quantia de l'SMI de manera inversament proporcional.
4. No limitada: els ingressos addicionals que la llar pugui aconseguir no redueixen la quantia de l'SMI.

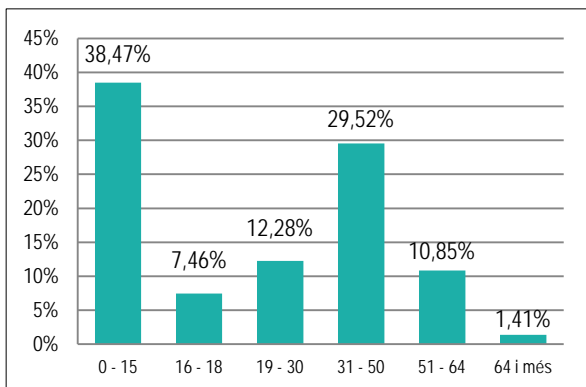
Caracterització de les llars i les persones participants:

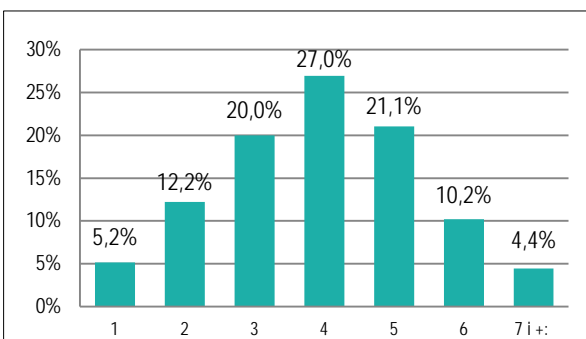
Sexe dels membres de les unitats de convivència: de les 3.774 persones que engloben el total de llars participants, 2.116 són dones (56%) i 1.658 homes (44%).

Sexe de les persones titulars de l'SMI: de les persones titulars de l'SMI, 798 són dones (84%) i 152 homes (16%). La sobrerrepresentació femenina s'explica perquè qui majoritàriament sol·licita atenció als centres de serveis socials són dones (71,8% en comparació amb un 28,1% d'homes).

Edat dels membres de les llars: la franja d'edat amb més pes és la de menys de 16 anys (1.453), mentre que la segona més nombrosa són les persones d'entre 31 i 50 anys (1.115). Les persones en edat de treballar, de 16 a 64 anys, sumen 2.271, xifra que representa el 87,73% del total.

Nombre de membres de cada llar: les llars més representatives són les 256 formades per 4 membres (27%), seguides de les 200 formades per 5 membres (21,1%) i les 190 de 3 membres (20%). De manera

agregada, el 62,7% de les llars participants en el B-Mincome tenen 4 membres o més, mentre que en les llars usuàries de serveis socials municipals aquest percentatge és del 26,8%.

Estat de l'actuació a març del 2019:

Diversos motius, com ara els canvis en l'activitat laboral, els desplaçaments migratoris o residencials, els canvis de composició de la llar o les preferències personals, han ocasionat que el nombre de persones assignades a cada política activa sigui més elevat que el nombre efectiu de persones que actualment hi participen.

Política de formació i ocupació				
	Total	Participants actius/actives	% actius/actives	% dones
Condicionats	76	60	78,95 %	79,13%
No condicionats	76	55	72,37 %	
Total	152	135	75,66 %	

Política d'emprenedoria en l'economia social, solidària i cooperativa				
	Total	Participants actius/actives	% actius/actives	% dones
Condicionats	48	38	79,17 %	86,20 %
No condicionats	51	20	39,22 %	
Total	99	58	58,59 %	

Política d'ajuts a la rehabilitació i el lloguer d'habitacions ²				
	Total	Participants actius/actives	% actius/actives	% dones
Condicionats	12	4	33,3 %	60 %
No condicionats	12	6	50 %	
Total	24	10	41,6 %	

Política de participació comunitària				
	Total	Participants actius/actives	% actius/actives	% dones
No condicionats (tots)	276	119	43,94 %	76,72 %

Hi ha 212 llars (21,2%) que han participat en el programa però que actualment no estan actives, un fenomen que respon als motius que recull la taula següent:

Motiu de no participació	Llars
Millora la seva situació econòmica i ja no reuneix els requisits econòmics establerts	7
No compleix els nivells mínims per participar en la política en modalitat condicionada	10
Se'n va a viure fora dels deu barris de l'eix Besòs	10
Renuncia o abandona	19
Valoració tècnica	2
Altres motius	164
Total	212

Aquesta política va ser dissenyada conjuntament amb la resta de les tres polítiques actives des de l'inici. No obstant això, diverses dificultats jurídicoadministratives han retardat l'inici de la seva implantació fins a la primavera del 2019.

D'altra banda, el **programa d'educació econòmica bàsica EdEc vol revertir l'impacte de la manca de coneixements en economia bàsica entre la població**, particularment en les famílies vulnerables. El projecte preveu accions presencials i en línia.

Les activitats presencials estan dissenyades per dotar de coneixements en economia bàsica i en l'ús d'eines de gestió econòmica, i promouen també la reflexió sobre certs hàbits o creences que no són necessàriament certes ni adequades. Es tracta, en definitiva, que les persones participants millorin les seves capacitats de gestió i de presa de decisions en relació amb la seva economia personal i familiar.

Aquestes accions són conduïdes per professionals de diferents disciplines i inclouen una formació bàsica inicial de nou hores, formacions especialitzades, un acompanyament/mentoria individualitzat al llarg de dotze mesos, i un servei de resolució de dubtes a distància.

Les accions en línia estan pensades per tenir impacte més enllà de les famílies vulnerables. A través del desenvolupament d'una pàgina web municipal, es posarà a l'abast de tota la població formació en economia bàsica, eines de gestió econòmica per ser utilitzades en línia, i altres recursos d'interès.

Durant els anys 2018 i 2019 s'han dut a terme dues proves pilot de les accions presencials amb dos grups de persones usuàries de serveis socials (al voltant de 15 persones en cada una) dels barris de la Barceloneta i del Besòs i el Maresme. Els resultats han estat molt positius, tant pel que fa a la consecució dels objectius com a la valoració del mateix alumnat.

A finals del 2019 s'ha entrat en una nova fase, en la qual es duran a terme 30 accions presencials (dividides en 5 onades de 6 accions cada una) on hi podran participar fins a 450 persones de famílies provinents del projecte B-Mincome.

La taula següent mostra les **dades de participació** fins al moment actual:

	Contractes de formació		Mentories		Tallers	
	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes
Pilot Besòs	8 (57%)	6 (43%)	7 (64%)	4 (36%)	-	-
Pilot Barceloneta	11 (92%)	1 (8%)	8 (100%)	0 (0%)	-	-
Onada 1 (grups 1-6)	46 (85%)	8 (15%)	26 (93%)	2 (7%)	10 (100%)	0 (0%)
Onada 2 (grups 7-12)	28 (80%)	7 (18%)				
Total	93 (81%)	22 (19%)	41 (87%)	6 (13%)	10 (100%)	0 (0%)

En cursiva, les dades provisionals (poden augmentar).

M7. Projecte de treball amb dones en situació de precarietat.

El **projecte "Dones trencant amb la precarietat"**, orientat a promoure l'empoderament i la millora de la qualitat de vida de les dones de Barcelona que viuen en situació de precarietat, s'ha posat en pràctica entre el juliol del 2018 i el març del 2019 als barris de Sants centre (orientat concretament a dones joves), la Verneda i la Pau, el Carmel i el Bon Pastor.

Un total de 53 dones han participat en 28 sessions de treball grupal, a més de rebre un acompanyament individual per dissenyar un pla d'acció per al canvi. Durant tot el projecte s'ha comptat amb el suport dels diferents agents comunitaris i de l'organització municipal.

A continuació s'exposa el grau d'assoliment en relació amb els objectius operatius del projecte:

- **Objectiu 1: Facilitar l'empoderament de les dones en situació de precarietat:** a tots els barris s'ha creat una xarxa de suport mutu entre les participants. S'ha fet un

treball intensiu de presa de consciència de les pròpies capacitats i dels recursos disponibles, que ha revertit en una millora generalitzada de l'autoestima i l'autoconfiança. D'altra banda, s'ha reflexionat sobre els factors que condicionen la vida de les dones i s'han identificat estratègies de superació tant individuals com col·lectives.

- **Objectiu 2: Promoure la millora de la situació social i laboral de les dones:** totes les participants han experimentat transformacions notables, sobretot pel que fa a l'autopercepció, les habilitats socials i comunicatives, el reconeixement de competències pròpies i el desenvolupament d'una xarxa social. Un 57% ha impulsat canvis en l'àmbit laboral: 17 dones (39% de les participants) han trobat feina, 5 dones (11%) han començat a formar-se i 11 dones (25%) han començat a definir el seu projecte professional o d'emprenedoria.
- **Objectiu 3: Aprofundir en el coneixement de les situacions de precarietat femenina:** la recollida sistemàtica d'informació quantitativa i qualitativa al llarg del desplegament del projecte ha permès aprofundir en el coneixement de les situacions de precarietat de les dones participants.

La valoració global del projecte fa concloure la conveniència d'estendre'l a tota la ciutat, en particular als barris amb més concentració de dones en situació de precarietat o vulnerabilitat. Actualment s'està treballant en la nova licitació per implantar-lo en cinc barris.

03

3. Avaluació

Additionalment als informes de seguiment anuals, **l'EFPP preveu dur a terme dues avaluacions:** una avaluació intermèdia transcorreguts quatre anys des de l'inici de la posada en pràctica, i una segona avaluació pocs mesos abans de l'acabament del període determinat per a l'EFPP.

Al llarg del 2020 es farà la primera avaluació intermèdia. El model d'avaluació serà mixt, amb una implicació important de qui lidera i gestiona l'estratègia, però també amb una direcció externa a l'Administració pública i sense vincles amb les associacions i les entitats participants de l'EFPP.

A

Annex 1. Relació d'actuacions de l'EFPP

	Estat d'implantació				Total
	No programades	No iniciades	En execució	Acabades	
TOTAL GENERAL	2	4	60	5	71
EIX 1: DADES I SISTEMES D'INFORMACIÓ	0	0	4	0	4
<i>Objectiu A. Dotar l'Ajuntament d'un sistema d'informació que permeti conèixer el fenomen de la feminització de la pobresa de manera integral i exhaustiva.</i>	0	0	4	0	4
A1. Segregació de les dades per sexe en totes les enquestes, investigacions i recollida de dades dutes a terme, amb una atenció especial a la segregació de dades en les accions d'intervenció.			1		1
A2. Generació d'un indicador local de pobresa que sigui multidimensional i permeti integrar la perspectiva de gènere.			1		1
A3. Generació d'encreuaments i nous estudis específics que evidencin els elements de feminització de la pobresa al llarg del cicle de vida.			1		1
A4. Difusió de l'informe anual amb dades de gènere i mercat laboral (Consell Econòmic i Social de Barcelona). Aquest informe s'haurà de revisar per tal de garantir la inclusió de nous indicadors, contindrà recomanacions per lluitar contra la precarietat i la bretxa salarial, i oferirà un recull de bones pràctiques.			1		1

EIX 2: ECONOMIA PER A LA VIDA I ORGANITZACIÓ DEL TEMPS	0	4	24	2	30
Mercat de treball	0	2	13	2	17
Objectiu B. Promoure la qualificació i l'acreditació professional, així com la inserció i la permanència en el mercat de treball per a dones en situació de vulnerabilitat.	0	2	5	0	7
B1. Desenvolupament d'un programa integral de formació, acreditació i inserció de qualitat i estable per a dones en situació de vulnerabilitat. Aquest ha d'oferir un servei d'acompanyament continuat per usuària amb una durada mínima de dos anys.			1		1
B2. Incorporació de la perspectiva de gènere al programa Làbora.			1		1
B3. Implantació de diferents mesures d'ocupació protegida, disseny i desplegament de plans d'ocupació, i contractes bonificats per a dones amb dificultats d'accés i manteniment en el mercat laboral: més grans de 45 anys, en situació de violència masclista, amb diversitat funcional, amb malalties cròniques, transsexuals, immigrades i dones en situació d'atur de llarga durada, entre d'altres situacions no recollides.			1		1
B4. Desenvolupament de mesures integrals a les empreses per fomentar la contractació de dones en situació de vulnerabilitat. Entre aquestes destaquen la sensibilització, les bonificacions socialment responsables, els convenis, etc.			1		1
B5. Establiment d'un conveni amb l'Institut Català de les Qualificacions Professionals per tal de crear canals que facilitin l'acreditació d'oficis i de competències (capacitats) de les dones en situació de vulnerabilitat.		1			1
B6. Creació d'un servei d'acompanyament a l'acreditació professional i a l'homologació de títols.		1			1
B7. Promoció d'alternatives d'acreditació i qualificació professionals i ampliació del ventall de les ja existents, en especial en barris de rendes baixes.			1		1
Objectiu C. Combatre les desigualtats de gènere en el mercat formal que determinen la vulnerabilitat de les dones davant la pobresa.	0	0	4	0	4
C1. Disseny i impuls d'un segell de qualitat, amb perspectiva de gènere, per al reconeixement d'empreses que ofereixen ocupacions dignes, igualitàries i amb veritables mesures de corresponsabilitat.			1		1
C2. Establiment i aplicació de clàusules d'equitat de gènere en tota la contractació pública de l'Ajuntament.			1		1
C3. Impuls al salari mínim de ciutat.			1		1
C5. Obertura i prestació de serveis del Punt de Defensa dels Drets Laborals.			1		1
Objectiu D. Fomentar la dignificació dels sectors més feminitzats i, alhora, combatre la segregació ocupacional.	0	0	4	1	5
D1. Impuls de l'emprenedoria social i solidària per a dones que treballen en els sectors més feminitzats i precaris (neteja, comerç i atenció a persones) o bé que es troben en situació d'atur, oferint assessorament, formació, accés al crèdit i acompanyament per a la creació de cooperatives o associacions (de cura o d'altres finalitats) que permetin a les dones accedir a un treball digne, estable i regulat.			1		1
D2. Facilitar la creació de cooperatives de cura a la ciutat, la mediació entre persones usuàries d'aquests serveis i les cooperatives per fomentar aquesta demanda en lloc de recórrer a l'economia submergida, i la contractació de les cooperatives mitjançant xecs serveis.			1		1
D3. Assessorament tècnic a les empreses dels sectors del comerç, la neteja i l'atenció de persones perquè elaborin mesures d'igualtat destinades a combatre la segregació ocupacional.			1		1
D4. En el marc del Pla estratègic de turisme de Barcelona, establiment d'un acord entre sindicats i empreses per garantir un compromís de millora de les condicions laborals en el sector.				1	1

D5. Ampliació, en el sector turístic, de les acreditacions internacionals de qualitat, com ara Biosphere, que inclou temes ambientals, socials i de gènere.			1		1
Treball domèstic, de les cures i els afectes	0	2	11	1	14
Objectiu E. Impulsar la corresponsabilitat en el treball domèstic i de les cures per part del conjunt d'actors implicats: les llars, la comunitat, el sector privat i l'Administració pública.	0	1	8	1	10
E1. Campanya de sensibilització als centres educatius per fomentar la corresponsabilitat a les llars.			1		1
E2. Ampliació del projecte "Canviem-ho" per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de la corresponsabilitat entre els homes.			1		1
E3. Creació d'una plataforma d'identificació i de difusió d'iniciatives de cura comunitàries.			1		1
E4. Desenvolupament d'una campanya de sensibilització per dignificar i reconèixer el valor del treball de cura no remunerat i la divisió sexual del treball. Aquesta campanya posarà un èmfasi especial en la necessitat d'implicar tota la comunitat en la corresponsabilitat i farà difusió de la plataforma d'iniciatives de cura comunitàries.			1		1
E7. Ampliació dels serveis del SAD, teleassistència, escoles bressol i àpats socials amb una priorització per barris.			1		1
E8. Estudi de la necessitat de nous serveis de cura per a gent gran en funció del nivell de renda.				1	1
E9. Ampliació del programa Respir Plus per tal d'oferir més places i estades més llargues i impuls als programes de Respir d'entitats del tercer sector per a persones amb discapacitat.			1		1
E10. Oferiment d'activitats extraescolars i de lleure educatiu gratuïtes per als fills i filles de les mares que es troben en situació de vulnerabilitat, en especial dones monoparentals.			1		1
E11. Accions perquè la Generalitat revisi els criteris d'adjudicació i els beneficis de la titularitat de família monoparental femenina.		1			1
E12. Increment de l'oferta, de la quantia i de la cobertura de beques de menjador.			1		1
Objectiu F. Reordenar els temps en l'àmbit municipal per situar al centre tant el temps laboral com el de cura, social i personal.	0	1	3	0	4
F1. Impuls d'un debat social sobre els usos dels temps a través dels mitjans de comunicació i també des de les escoles.			1		1
F2. Implantació i sincronització d'horaris amplis dels serveis públics i oferiment de mecanismes telemàtics per a la gestió de tràmits municipals.			1		1
F3. Valoració conjunta amb la Generalitat d'una ampliació de la mostra de l'enquesta d'usos dels temps per a Barcelona.		1			1
F4. Revisió tarifària per a dones en situació de vulnerabilitat i, per a dones que han estat desnonades, garantia d'accés gratuït a altres serveis públics que poden contribuir a pal·liar la seva situació: ludoteques, activitats de centres cívics, etc.			1		1

EIX 3: CIUTAT DE DRETS	2	0	32	3	37
Habitatge	2	0	15	0	17
Objectiu G. Incrementar l'oferta d'habitatge, tant públic com privat, especialment adreçat a dones en situació de vulnerabilitat.	0	0	6	0	6
G1. Impuls de polítiques que promoguin la incorporació al mercat d'habitatges buits mitjançant mesures com, per exemple, l'aplicació d'incentius fiscals (bonificació de l'IBI).			1		1
G2. Increment de l'oferta d'habitatge de protecció oficial per a dones en situació de vulnerabilitat.			1		1
G3. Millora de l'accés a la informació dels beneficis del carnet de monoparentalitat femenina.			1		1
G4. Assessorament específic a les famílies monoparentals femenines en matèria jurídica, de drets socials i d'habitatge.			1		1
G5. Increment del nombre de pisos destinats a dones en situació de violència masclista o famílies monoparentals femenines.			1		1
G6. Exploració de models alternatius de tinença d'habitatge que facilitin l'accessibilitat, com ara les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús o els pisos compartits.			1		1
Objectiu H. Garantir l'accés prioritari a l'habitatge de dones en situació de vulnerabilitat.	1	0	4	0	5
H1. Promoció i millora de la coordinació entre els serveis de proximitat i de detecció de situacions de vulnerabilitat que intervenen en els processos d'accés a l'habitatge: serveis socials, etc.			1		1
H2. Formació en perspectiva de gènere i interseccionalitat al personal dels serveis esmentats, particularment dels CAP. Entre d'altres, s'haurien de proporcionar eines per detectar situacions de vulnerabilitat, per comunicar-les i derivar-les.	1				1
H3. Millora de les vies d'accés a informació relativa als recursos disponibles sobre habitatge i simplificació dels processos d'accés a aquests recursos.			1		1
H4. Disseny de programes de seguiment individualitzat dels casos de desnonament que permetin identificar i atendre els factors que han portat a la pèrdua de l'habitatge. Reforç de l'assessorament i acompanyament d'aquests casos.			1		1
H5. Ajuts a l'IBI per a les dones amb menys recursos			1		1
Objectiu I. Combatre la pobresa energètica i millorar l'habitabilitat i les condicions dels habitatges de dones en situació de pobresa o vulnerabilitat.	1	0	5	0	6
I1. Inclusió de la perspectiva de gènere en les convocatòries d'ajuts per a la rehabilitació d'habitatges i edificis.			1		1
I2. Increment dels ajuts a la rehabilitació assumint-ne el 100% i revisió del criteri d'accés per nivell de renda, establint una renda superior en cas de llars monoparentals femenines.			1		1
I3. Millora de les vies d'accés a la informació relativa als ajuts per combatre la pobresa energètica i simplificació dels processos per obtenir-los.			1		1
I4. Reforç dels programes de rehabilitació d'edificis afectats per patologies, com ara l'aïllament tèrmic insuficient.			1		1
I5. Pressió a les energètiques perquè ofereixin una regulació tarifària en funció de variables que incloguin el nivell d'ingressos i les necessitats particulars segons l'edat, l'estat de salut i la composició de la llar.	1				1
I6. Garantia de subministraments bàsics d'energia —gas i electricitat—, amb gratuïtat per a dones sense recursos.			1		1

Salut	0	0	13	0	13
Objectiu J. Lluitar contra la malnutrició i la mala alimentació derivada de les situacions de pobresa, tant de les dones com de les seves famílies.	0	0	3	0	3
J1. Garantia d'accés universal a una dieta equilibrada mitjançant mesures com la Targeta Barcelona Solidària.			1		1
J2. Garantia de la disponibilitat energètica i de l'accés a les instal·lacions adequades per cuinar en condicions de salubritat i seguretat.			1		1
J3. Realització d'activitats formatives i de sensibilització sobre alimentació saludable tenint en compte les perspectives interseccional i de gènere.			1		1
Objectiu K. Assegurar l'accés universal a la salut de les dones.	0	0	8	0	8
K1. Desplegament d'accions positives que garanteixin l'accés prioritari a l'atenció sanitària dels col·lectius de dones especialment vulnerables.			1		1
K2. Reforç de la cobertura dels programes i serveis de tipus preventiu (cribratge de càncer de mama, protocols de detecció precoç del càncer de coll d'úter...) perquè arribin a totes les dones.			1		1
K3. Exploració i aplicació de mesures per garantir l'accés a complements i prestacions bàsiques (ulleres, audífons, tractaments bucodentals, compreses, bolquers, etc.) per als col·lectius més vulnerables. Cal tenir presents sobretot els tractaments crònics farmacològics com a mesura estructural d'empobriment.			1		1
K4. Formació en perspectiva de gènere al personal sanitari per tal d'evitar la medicalització de malestars associats al rol de gènere tradicional, per saber detectar i atendre adequadament possibles situacions de violència masclista a través dels serveis de salut, i per desestigmatitzar i evitar prejudicis de gènere.			1		1
K5. Reforç de l'atenció psicològica amb perspectiva de gènere i per a les dones cuidadores principals.			1		1
K6. En matèria d'atenció psicològica, reforç de la coordinació amb els serveis socials, de salut i de mediació sociocultural de cara a integrar l'acompanyament i elaborar un diagnòstic. Cal centrar-se en els barris o districtes amb renda més baixa.			1		1
K7. Garantia d'accés lliure i gratuït als mètodes anticonceptius, tant farmacològics com no farmacològics, a dones en situació de pobresa o vulnerabilitat, i sobretot a dones en situació de violència i dones amb la menopausa. Potenciació dels mètodes de barrera, per l'efecte de doble prevenció que comporten.			1		1
K8. Reforç de les actuacions de formació i sensibilització per a la prevenció d'embarassos no desitjats, amb especial èmfasi entre adolescents (programa SIRIAN)			1		1
Objectiu L. Facilitar l'accés a activitats esportives o de promoció de la salut pública a dones en situació de vulnerabilitat.	0	0	2	0	2
L1. Disseny d'una planificació específica de promoció de la salut i l'esport per a persones en situació de vulnerabilitat que prevegi, entre d'altres, l'accés amb preus reduïts als equipaments esportius municipals o als seus programes específics, la inclusió d'un criteri de gènere en el repartiment de les subvencions ordinàries, i la incorporació de les perspectives interseccional i de gènere en la revisió de la tarifació social.			1		1
L2. Reforç i difusió dels programes de l'IBE orientats a potenciar la pràctica esportiva de les dones (com el de Mares escoles), així com d'aquells que es proposen garantir-hi l'accés universal mitjançant la proximitat i la gratuïtat de les activitats ("Activa't als parcs", no només adreçat a gent gran, Caminades Barnatresc, etc.).			1		1

Condicions socials bàsiques, empoderament i participació social i política	0	0	4	3	7
<i>Objectiu M.</i> Promoure les condicions socials bàsiques, l'empoderament i la participació sociopolítica de les dones en situació de vulnerabilitat.	0	0	4	3	7
M1. Dotació d'un suport econòmic d'inclusió per a les llars i les persones amb dificultat per cobrir qualsevol necessitat bàsica, iniciant aquesta dotació per a les dones grans amb pensions no contributives, pensions per invalidesa i dones monoparentals.			1		1
M2. Creació d'un programa d'atenció a dones en situació de sensellarisme, tenint en compte els recursos existents i els que haurien d'existir en l'àmbit sanitari, assistencial, d'habitatge i d'inserció, i fer-ho des d'una perspectiva de gènere.			1		1
M3. Redefinir el model d'atenció de serveis socials per garantir que s'hi inclogui la perspectiva de gènere i per reduir la percepció d'estigma de les dones que en fan ús.				1	1
M4. Ampliació del servei dels PIAD per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de xarxes des del treball comunitari.				1	1
M5. Facilitació d'espais de trobada i dotació d'eines a les dones treballadores de les llars i del sector del turisme per donar suport a la seva autoorganització i la defensa dels seus drets.			1		1
M6. B-Mincome: lluita contra la pobresa i la desigualtat. Suport municipal d'inclusió i desplegament de quatre polítiques actives.			1		1
M7. Projecte de treball amb dones en situació de precarietat				1	1